

ÚNOR 2018

SKAUTING

*Jak zvládneme
nástupnictví?*

*Dvuměsíčník pro
skautskou výchovu*

+ Putovní tábor pro malé i velké
+ 100 let republiky
+ Slib a zákony světlušek a vlčat

SKAUT

SKAUTING

56. ROČNÍK / 3 – ÚNOR

Všechna čísla jsou ke stažení v archivu:
casopisy.skaut.cz/skauting

TÉMA

VŠE KOLEM NÁSTUPNICTVÍ

- 3 *Editorial*
- 4 Jak předat oddíl
- 11 Co když se to nepovede
- 12 *Rozhovor:* Viděno ze dvou stran
- 14 Nebojme se konfliktu
- 15 *Anketa*
- 16 Jak jsem odešla z oddílu
- 18 Mít z koho vybírat
- 20 *Instant:* Oddílový rok
- 21 Mentory a mentorky do každého střediska!
- 22 Dar, a ne půjčka

FÓRUM

NÁZORY A KOMENTÁŘE K VÝCHOVĚ

- 23 *Úvaha:* První princip
- 24 *Redakční vlaštovka*
- 24 *Komentáře*
- 25 *Sloupek náčelníků*
- 26 *Polemika:* SMARTování cílů?

HORIZONT

PODNĚTY A INSPIRACE PRO VÝCHOVU

- 27 *Trendy:* Když se škola protne se skautingem
- 28 *Z praxe:* Putovní tábor pro malé i velké
- 30 *Literatura:* Terénní příručky
- 30 *Recenze:* Výchova jako dobrodružství

SEZÓNA

METODICKÁ PODPORA PRO AKTUÁLNÍ OBDOBÍ

- 31 *Společnost:* 100 let Československa
- 32 *Příroda:* Orientace jako cesta k poznání krajiny
- 33 *Středisko:* Výchovný zpravodaj – moje pravá ruka
- 34 *Oddíl:* Kdo je to rádce? A kdo je to rádkyně?
- 35 *Světlušky-vlčata:* Nezapomínejme na slib a zákony
- 36 *Nástěnka:* Do čeho se pustit v příštích měsících?
- 38 *Inspiro:* Hry pro fyzickou kondici

REDAKCE

TOMÁŠ ČAKLOŠ – TOM
šéfredaktor

ONDŘEJ PRIKNER – TWIST
zástupce šéfredaktora a vedoucí vydání

JAKUB HOLOBRÁDEK – UČEŇ
zástupce šéfredaktora a editor

KÁŤA PUCZOKOVÁ
vedoucí komunikace a instantů

MARIE REJŠKOVÁ – REJŽE
vedoucí názorové sekce

BERNY KUREŠOVÁ
vedoucí korektur

ANIČKA HUBÁČKOVÁ
redaktorka z praxe

EMČA ZEZULOVÁ
redaktorka světlušek a vlčat

ANEŽKA FADRŇÁ
redaktorka a editorka anket

KLÁRA SUCHÁČKOVÁ – SURI
redaktorka a editorka nástěnky

MIROSLAV ZAJDÁK – TAFFY
redaktor a editor her

DAVID DANIEL STEJSKAL
redaktor a editor střediska

LUCKA ĎORĎOVÁ
redaktorka zdaleka a editorka literatury

PETR NEUMAN
redaktor trendů

JAN BEDNÁŘ – GERALT
externí redaktor

DAN VYKOUKAL – ŽORŽA
externí redaktor

JAROSLAV RAJL – KAKTUS
redaktor veterán

NAPIŠTE NÁM!

Budeme rádi za vaše příspěvky i zpětnou vazbu. Přijdou vám témata a články užitečné? O čem byste rádi ve Skautingu četli? Těšíme se na vaše podněty, dialog i budoucí spolupráci.

Kontakt: skauting@skaut.cz. **Grafika a sazba:** Jan Dočekal. **Foto na obálce:** Jan Dočekal. Dále na tomto čísle spolupracovali autoři, oponenti, konzultanti a korektoři článků. **Vydavatel:** Junák – český skaut, Tiskové a distribuční centrum, z. s., Senovážné náměstí 24, 110 00 Praha 1, IČ: 64934926, telefon: 234 621 223, tdc@skaut.cz. **Tisk:** Triangl a. s. **Distribuce:** Send Předplatné, spol. s. r. o. Pro členy Junáka je předplatné řešeno v rámci online registrace. **Vychází 5× ročně:** Vyšlo 1. 3. 2018.

Umění odejít

Nejtěžší úkol skautského vůdce

Vedoucí oddílů čeká nejedna náročná výzva. Tou možná nejtěžší je však úkol, na nějž většina z nás při vstupu do funkce, ruku na srdce, příliš nepomýšlela – totiž předat otěže svému nástupci.

Umění odejít vyžaduje hned tři nejjednodušší kroky, které musí člověk objevit a dokázat: udělat to, udělat to dobře a udělat to doopravdy.

1 Udělat to – tedy nezapomenout odejít. V pravý čas. Ono by se snadno mohlo zdát, že čas nikam neletí. Člověk má plno sil a chuť věnovat je oddílu... Jenomže život není jenom o oddíle a oddíl není jenom o nás. Vedení je služba druhým a zároveň veliký dar, obrovská příležitost k osobnímu růstu. Na tuhle službu a příležitost čekají i další, třebaže to ještě nemuseli dát najevo. A náš úkol v oddíle není s ním srůst, nýbrž včas uvolnit prostor za kormidlem někomu dalšímu.

2 Udělat to dobře – tedy úspěšně předat oddíl nástupci. Řada lidí neví jak, a snad i proto střídání stráží odkládá. Dějiny skautingu jsou plné nepovedených výměn vedoucích. Noví vůdci se často ujímají funkce nepřipraveni, oddíl tím trpí a nástupnictví tak nemá dobrou pověst, jako by bylo lepší se mu vyhnout. Kvalitní výběr a příprava nástupce si žádá svůj čas – a vědět, jak na to, je nad všechno světa zlato.

3 Udělat to doopravdy – tedy nejen předat funkci, ale zároveň přijmout, že směřování oddílu dnes patří jiným. Člověk musí odejít vnitřně. Nemůže dál chodit na porady a sedět v čele stolu, ať už fyzicky, nebo jen pomyslně. Předstíraný odchod ničemu nepomůže, rozhodně ne vlastní duševní hygieně a sebevědomí nového vůdce. Ten potřebuje prostor – prostor dělat chyby a vést oddíl po svém, aniž by se mu v jednom kuse někdo díval přes rameno.

Je to těžké. Člověk léta něco tvoří, pod rukama mu roste nová generace, na níž mu záleží, a najednou to má celé opustit a ponechat své přátele svému osudu. Skoro zapřít své zkušenosti a nechat ostatní, aby se dál vedli sami. Ano, tohle je součást smlouvy. Tohle je součást

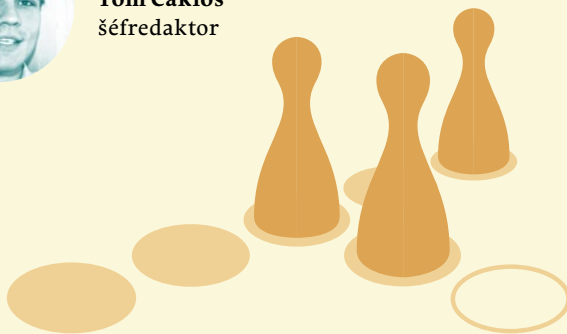
kontraktu, který jsme s oddílem před pár lety uzavřeli. A třebaže je to těžké, je to zároveň vrchol a cíl naší pedagogické práce – vychovat druhé k samostatnosti, aby naše vedení již dále nepotřebovali.

Jak nedobré následky má, když to člověk včas nedokáže, bych mohl vyprávět z první ruky. Chodil jsem dřív do oddílů, jehož vedoucí byl ve své funkci nepřetržitě od roku 1990. Celou tu dobu též jako vůdce střediska a celou tu dobu jako člověk, který svou energií dokázal oddílu a středisku zajistit dostatek členů, materiálního zázemí i vydařených akcí a táborů. Jeho nasazení bylo obdivuhodné, oddíl byl skutečně jeho dílem – jeho oddílem. Svou moc nad ním držel pevně v rukou, neposlušnost nebyla nikdy příliš pěstována... A tak v průběhu let různí lidé odcházeli, někteří dobrovolně, někteří méně, jedni do jiných středisek, druhí se skautingem skončili. Časem jsem se k nim přidal také a začal působit jinde. Zmíněný vedoucí je dnes, po 28 letech, vedoucím nadále a většina lidí, které vede, se zdá být s oddílem smířená, třebaže v něm vládne autokracie, izolace a program se tomu skautskému poněkud vzdalil. Je to smutný pohled. Nevím, co všechno a co přesně jej přivedlo do tohoto stavu, jsem však přesvědčený, že na začátku byla touha vést dobrý oddíl možná tak nezastavitelná, až spíš než vlastní stín pohltila sebe sama.

Přál bych všem, kdo čtou tyto řádky, aby v sobě dokázali najít sílu odejít – se ctí a v nejlepší. Následujícími dvaceti stranami se tomuto úkolu snažíme jít naproti. Nabízíme cestu především k druhému z uvedených bodů, tedy jak to *udělat dobře*. Hlavní článek podrobně rozebírá výběr a přípravu nástupce, jakož i samotné předání; najdete v něm i zamyšlení, jak dlouho vlastně oddíl vést a argumenty, proč ne příliš krátce a proč ne příliš dlouho... Odhodlání odejít a vnitřně se s tím srovnat se již do odstavců dostává hůře. Přiblížit je mohou svědectví konkrétních lidí v dalších textech, všichni ale od začátku víme, že tenhle úkol musíme každý zvládnout sám. ✕

Tom Čakloš
šéfredaktor

JAKUB HOLOBRÁDEK – UČEŇ

V létě předal po 4 letech oddíl skautů a v létě Plamen v Břeclavi a teď z Nového Zélandu sleduje, jak se novému vůdci daří. Těší se na tábor, který snad po letech nebude tolik hektický. Skautsky ho můžete potkat na LK Velká Morava.

Jak předat oddíl ... a nebýt přitom převozníkem zbavujícím se vesla

Předání oddílu svému nástupci či nástupkyni je činnost, kterou bude jednou muset bezpodmínečně provést každý skautský vůdce i vůdkyně. Jak to celé udělat dobře? Po jaké době oddíl předat? Kde najít svého následovníka? Jak ho z možných kandidátů vybrat? Jak jej na funkci připravit? Jakým způsobem nachystat předávací rituál? Jak mu být oporou po předání? To jsou jen některé z otázek, na které bude tímto článkem hledat odpovědi. Na zkušenosti s předáváním jsme se zeptali několika bývalých vůdců a vůdkyň, kteří se s námi o ně v průběhu textu podělí. Článek míří převážně na vůdce, kteří mají čas se nástupnictví nějakou dobu věnovat. Patříš-li k těm, kteří oddíl potřebují předat co nejrychleji a nemáš dost času na postupné projití všemi fázemi, je ti věnováno pár řádků ke konci textu.

Výměna oddílového vůdce je náročný proces, který ne vždy proběhne hladce a bez neblahých následků. Byl jsem například svědkem předávání, jehož aktéři se nepohodli natolik, až bývalí vůdci ze svého střediska úplně odešli. Opačným extrémem je pak nulová pozornost věnovaná celé události, kdy nepřipraveného nástupce hodíme do vody, a to třeba jen proto, že nevíme, jak jej na funkci připravit. Bývalý vůdce smečky z Prahy Peťa k tomu říká: „Oddíl jsem nepředal, ale doslova přehodil. A to ačkoliv jsem měl okolo dostatečně velkou roverskou partu pomocníků.“

K řešení řady otázek výchovy a vedení lidí můžeme hledat inspiraci mimo skautské prostředí, například v odborné literatuře. Funkce vůdce skautského oddílu je ale natolik specifická, že nějakou relevantní literaturu najdeme jen těžko. Ani ta skautská přitom není ohledně této problematiky o moc sdílnější. Mimo jiné tento nedostatek dohledatelných informací nás vedl k výběru tohoto tématu a ke snaze nashromáždit co nejvíce dobrých tipů, jak se s výběrem a přípravou svého nástupce vypořádat. Dalším důvodem pak byl fakt, že za posledních deset let je průměrná doba vedení

oddílu v Junáku dle údajů ze skautISu necelé tři roky a každým rokem se tak nástupnictví týká velkého množství oddílů, což z něj činí velmi aktuální téma.

JAK DLOUHO BÝT VŮDCEM

Ještě než se vrhneme na osvědčené tipy na výběr a přípravu nového vůdce nebo vůdkyně, zastavme se chvíli u otázky, po jaké době bychom měli oddíly vůbec předávat. Jsme v redakci toho názoru, že ideální doba vedení oddílu je ve většině případů **3–6 let**. Výkyvy mimo toto rozmezí přitom zpravidla neprospívají oddílům, vůdcům ani jejich nástupcům (jakkoli mohou být někdy nutné a ve velmi specifických případech nemusí být na škodu).

Proč není dobré vést oddíl příliš dlouho (tedy obvykle déle než 6 let)?

- **Stereotyp** – nový vůdce může být tím, kdo do oddílového života přinese nové impulzy, rozbije zažitý stereotyp, začne věci dělat jinak. Existují bezesporu i vůdce, kteří mají nápady na dlouhé roky činnosti, i v tomto případě je ale dobré tento argument zvážit, protože každý vůdce má svůj vůdčový styl a věci, kterým dává prioritu. Při dlouholetém vůdcování tak může dojít právě ke stereotypu a opomíjení některých témat.
- **Syndrom vyhoření** – čím déle oddíl vedeme, tím je riziko vyhoření větší. Tento syndrom není nepříjemný jen pro nás samotné, ale i pro zbytek členů oddílu, protože pokud přesluhujeme a máme vedení už plné zuby, tak některé věci v oddíle obvykle přestávají fungovat. Náš nástupce má potom daleko více starostí s tím, dát je všechny zase do pořádku. Více se o syndromu vyhoření dá dočíst v říjnovém *Skautingu* v rámci tématu o motivaci.
- **Velká příležitost** – funkce vůdce oddílu není jen o odpovědnosti a povinnostech. Během jejího vykonávání si sami osvojujeme spoustu užitečných kompetencí. Osobně jsem se minimálně polovinu věcí, které mi členství v Junáku přineslo, naučil právě během vůdcování. Tohle učení probíhá nejvýrazněji v prvních letech ve funkci, kdy je pro nás většina věcí nových. Později je načase porozhlédnout se po nových výzvách, které nám nejen Junák nabízí, a které nám umožňují se zase rozvinout v jiných oblastech. Především je ale fér nedržet si tuhle jedinečnou příležitost pouze pro sebe a nabídnout ji také někomu jinému.
- **Podceňování nástupce** – s přibývajícím roky ve funkci se může dostavit jistý pocit nenahraditelnosti. Doprovází jej dojem, že vůdčovou funkci nezvládne nikdo tak dobře jako my sami... Často ovšem skutečnost bývá opačná a možné nástupce jen podceňujeme, a tím je odrazujeme od dalšího působení v oddíle. Až pak budeme chtít jednu oddíl předat, nemusí už být třeba komu, neboť všichni možní vůdci už budou pryč. Například i od Jaroslava Foglara, který oddíl vedl dlouhých 60 let, odešla spousta možných kvalitních vůdců, kteří nezřídka zakládali jiné funkční oddíly. Samozřejmě že nový vůdce nejspíš nebude hned od začátku vykonávat svou funkci stejně dobře jako ten

zkušený. Předat oddíl ale dřív nebo později stejně musíme, je tak spíše potřeba pořádně se zaměřit na přípravu a následnou podporu nového vůdce.

- **Větší nároky na nástupce** – neúměrně dlouhé vůdcování také klade daleko vyšší nároky na našeho nástupce. Ten pak může být vystaven srovnávání s bývalým vůdcem a oddíl může mít problém ho přijmout.

Proč naopak není dobré vést oddíl příliš krátkou dobu (tedy obvykle méně než tři roky)?

- **Nedostatek času něco dokázat** – vůdce má mít určitou vizi, které se snaží s oddílem dosáhnout a tím jej udělat lepší: možná chce změnit styl táboření, možná zavést nějakou novou tradici, možná zkrátka jen dotáhnout do konce výchovu jedné generace skautů. To ale většinou trvá několik let...
- **Zátěž kolem předávání** – aby mohl oddíl opravdu někam směřovat, nesmí pořád řešit střídání funkcí. Jistě že na sebe lze navazovat a nový vůdce může pokračovat v práci předchozího, ovšem když se budou střídát příliš často, spolknou to spoustu energie, kterou bychom jinak mohli věnovat dětem.
- **Prostor na zaučení** – běžnému vůdci trvá minimálně rok, než se ve své funkci opravdu zorientuje, a většinou dokonce pár let, než se ji naučí vykonávat opravdu kvalitně. Pokud chceme, aby skautské oddíly předváděly kvalitní výchovu, je třeba aby vůdce po rozkoukání nějaký čas ve funkci i vydrželi.
- **Předávání vedení a zkušeností** – nový vůdce nejspíš čeká, že mu jeho předchůdce předá nějaké zkušenosti. Ten ale prvně musí nějaké vůbec posbírat. Totéž platí pro schopnost provést kvalitně samotné předání: kdo si prošel cyklem skautského roku opakovaně, ví daleko lépe, na co svého nástupce připravovat a má na to ostatně také více času.

UVAŽOVÁNÍ O PŘEDÁNÍ

Snad při každém programu o nástupnictví zazní dvě základní poučky:

1. Začněte o předávání oddílu přemýšlet co nejdříve – ideálně hned při jeho převzetí.
2. Nesázejte vše na jednu kartu a zpočátku připravujte na vůdcovskou úlohu větší skupinu lidí.

Možná za nás tyto rady nevyřeší všechno, můžou ale posloužit jako dobrá základní vodítka pro práci s nástupnictvím.

Pokud vedeš oddíl, odlož teď na chvíli časopis a vyměň ho za papír a tužku. Napiš si nejprve, jak dlouho bys chtěl oddíl ještě ideálně vést. Pokud v tom nemáš úplně jasno, stanov si alespoň nějaké pro tebe přijatelné rozpětí. K tomu posleze připiš, kdo všechno v tu dobu může přicházet v úvahu jako tvůj nástupce. Napiš si opravdu všechny a nikoho předem nevyklučuj.

Předávání oddílu je dlouhodobý proces a pokud chceme, aby proběhl kvalitně, může trvat i více než rok. Právě proto je zapotřebí mít představu, kdy budeš chtít oddíl předávat, abys mohl/a k tomuto okamžiku směřovat přípravné kroky. Za tu dlouhou dobu se může zásadním způsobem změnit seznam tebou vyhládnutých kandidátů. Někteří z nich třeba z oddílu odejdou nebo ho nebudou moci či chtít převzít, a nakonec bude dobrým vůdcem ten, kterému jsi zpočátku věřil/a úplně nejméně. Ba je dokonce možné, že budoucí vůdce do oddílu ještě vůbec nepřišel, a ani ho neznáš. Nikoho tedy na začátku svých úvah o nástupnictví neztracuj a ke všem přistupuj jako k budoucím vůdcům. Pokud máš v oddíle větší množství roverů a rangers, můžeš se inspirovat ohledně toho, jak je začít zapojovat do vedení, článkem **11** *Příliš mnoho roverů na táboře* (Skauting duben 2015) dostupným na casopisy.skaut.cz.

Asi tři roky před předáním jsme poslali se svým zástupcem dopis všem členům oddílové rady včetně tehdejších rádců, ve kterém bylo popsáno, co všechno jako vůdcovské duo děláme a že oddíl neplánujeme vést navždy.

Oddíl Plamen Břeclav

VÝBĚR NÁSTUPCE

Jednou z mála publikací věnujících se i tématu nástupnictví jsou *Listy Jurovi Velena Fanderlika* napsané už v roce 1935. Můžeme se v nich dočíst: „*Vyhlídeň-li si náhodou rebelanta, takového hochu, který má stále námitky, s nímž máš jako vůdce mnohdy i svízelnou práci, ani to nevaď. Právě takoví rebelanti a vůdcové opozice bývají nejlepšími vůdci. Jen když jsou aktivní a dovedou nejen kritizovat, ale i pracovat.*“ Abychom →

nedávali přednost jen našim oblíbeným a abychom měli jistotu, že opravdu vybíráme někoho vhodného, je dobré se zabývat kritérii výběru nového vůdce. Pomohou nám zvolit si nástupce nejlepšího pro náš oddíl, a ne našemu srdci nejbližšího.

Jednoduchou odpovědí na otázku, jaký by měl být skautský vůdce, jsou vůdcovské kompetence, které má Junák precizně formulované a které jsou dostupné na *krizovatka.skaut.cz*. Hodnotit podle těchto kompetencí naše kandidáty už nyní by ale bylo předčasné. Kandidáti mají před sebou ještě spoustu příležitostí, kde si budou moci tyto kompetence osvojit – na vůdcovském kurzu, během naší přípravy nebo v průběhu své vlastní praxe. Důležité jsou nyní spíše jejich předpoklady k osvojení těchto kompetencí – nehledáme rovnou hotového vůdce, ale někoho, kdo se jím může stát. Pokusím se nyní souhrn takových předpokladů nabídnout. Tento seznam nemá ambici být úplným či jediným správným a během vašeho uvažování se ho tak nebojíte doplňovat podle toho, co vám přijde důležité pro vašeho nástupce. Uvedená kritéria slouží jako jakési nutné minimum, podle kterého má smysl výběr řídit.

1. **Hodnotové předpoklady** – je to slušný, taktický člověk, ztělesňuje skautské hodnoty, věří jim a snaží se podle nich žít, je vlídný a empatický k ostatním.
2. **Věková zralost na svůj věk** – není to naivní labilní dítě, nýbrž rozumný dospělý člověk, schopný přijmout a chápat odpovědnost.
3. **Schopnost učení a sebereflexe** – umí se učit a reflektovat vlastní činnost, chce se zlepšovat a vzdělávat, dovede přijímat zpětnou vazbu.
4. **Motivace** – chce to dělat, má zdravé důvody proč, je ochotný věnovat se dětem či dospívajícím a trávit s nimi svůj čas.
5. **Bystrost** – je to chytrý a přemýšlivý člověk, zvyklý uvažovat v rovině cílů a důsledků svého jednání, kterého jen tak někdo nepřevez.
6. **Průbojnost** – je schopný mít určitou vizi a jít si za ní, dovede se rozhodnout a prosadit si svou, je-li to třeba.
7. **Pokora** – zároveň je schopen ustoupit, uznat chybu a především mít ze samotné funkce velký respekt (nesmí se chovat jako mistr světa, měl by se té práci spíš přiměřeně bát a přistupovat k ní opatrně).

Vedle uvedených kritérií je zde celá řada dalších vhodných předpokladů: organizační dovednosti, pedagogické dovednosti, schopnost práce s lidmi, schopnost připravit dobrý a pestrý program... To všechno vůdce určitě potřebuje, je ale dobré pamatovat, že tomu všemu se dá do určité míry naučit, zpravidla snáze než věcem výše uvedeným. Je tak vhodné řídit se primárně jimi a teprve druhotně zvažovat, co všechno dalšího daný člověk již umí.

Nakonec se hodí zmínit i ohledy, podle kterých by se náš výběr spíš řídit neměl. Jsou to především naše osobní sympatie nebo představy o určitém temperamentu či charismatu – ne všichni vůdci oddílů například musejí strhávat davy. Vůdcovské role se mohou dobře zhostit lidé různých povah. Stejně tak není potřeba, aby právě vůdce ztělesňoval všechny vlastnosti, které potřebuje dobrý tým: není tak například nutné, aby byl sám nápaditým inovátorem, bude-li mít kolem sebe někoho jiného, kdo takovou roli zastane.

Vrať se nyní k seznamu svých možných nástupců. Překresli si podobnou tabulku, jaká je ukázána na této straně, a vepiš si do ní jejich jména a případně i věk. Do jednotlivých sloupců si pak vyber z výše popsaných kritérií ta, která ti přijdou nejvíce relevantní, a případně je doplň o své vlastní nápady. Poté si rozhodni, jak si každý kandidát v jednotlivých bodech stojí: forma hodnocení je na tobě. Je samozřejmé, že nebudeš mít žádného kandidáta, který by vynikal ve všem. Právě to je ale příležitost, abys pomohl danému člověku v této oblasti rozvíjet jeho schopnosti.

Jméno (věk)	Hodnotové předpoklady	Průbojnost	Schopnost učení a sebereflexe
Pidižvík (17)	Žádný problém.	Někdy je nedostatečně průbojný.	Nerad uznává vlastní chyby.

PODPORA MOŽNÝCH ADEPTŮ

Udělat můžeme řadu věcí, které s nástupnictvím zdánlivě nesouvisí, mohou jej však značně podpořit. Na část z nich se zaměřuje článek *Mít z koho vybírat* na straně 18, pojednávající o výchově aktivních členů.

Nápomocná nám bude také účast členů na vzdělávacích akcích. Kromě získání kvalifikace, bez které nebudou moci oddíl převzít, se zde naši členové seznámí s lidmi, kteří řeší podobné problémy jako oni. Mohou se s nimi například pobavit o obavách z převzetí oddílu či strategiích, jak je zvládnout.

Vůdce koedukovaného oddílu ze Znojma, Vojta, k tomu říká: „Už od začátku mi přišlo velmi důležité, aby měla většina z vedoucích čekatelky a byla tak možnost jednoduchého upgradu na vůdce nebo zástupce oddílu. Asi po dvou letech je pak mělo všech asi 20 vedoucích.“

Podpořit účast na vzdělávacích akcích může zejména finanční příspěvek od střediska nebo to, že vyšleme na zkušenou mimo oddíl už rádce (např. na okresní rádcovské akce nebo rádcovské tábory), aby se otrkali. Zásadní je také, jaká okolo vzdělávání ve středisku panuje atmosféra. Pokud většina starších kamarádů na svůj kurz radostně vzpomíná, určitě se na něj bude chtít lidem více, než když ze všech stran uslyší, jaká je to pruda. Účast na vzdělávacích akcích také bezesporu podpoří, pokud se po získání kvalifikace nebude od jejího držitele automaticky předpokládat převzetí nějaké funkce.

Měla jsem snahu o to, aby si čekatelky a vůdčivky udělalo více lidí současně, aby pak vedení nepadlo na jednoho člověka, což i posílilo jejich ochotu se vzdělávací akce zúčastnit.

oddíl Naděje Valašské Meziříčí

Celému procesu může také velmi pomoci, pokud o nástupnictví dlouhodobě otevřeně mluvíme s celým oddílem. Můžeme tak předejít tomu, aby shánění nového vůdce bylo bráno jen jako naše starost. S tímto přístupem lze

ale v některých případech narazit podobně jako Vojta ze Znojma: „Když na oddílové poradě nadhodíme téma nástupnictví, tak je ticho po pěšině, což pravděpodobně není překvapivé. Probírám to tedy s každým zvlášť.“ Pak je vhodné řešení na poradách kombinovat s individuálními rozhovory.

URČENÍ TERMÍNU PŘEDÁNÍ

Pojďme se teď ještě na chvíli vrátit ke stanovení termínu předání oddílu. Velmi dobrým řešením je domluvit se už při nástupu do funkce s oddílovou či střediskovou radou, jak dlouho budeme funkci vykonávat. Samozřejmě je možné si následně toto funkční období upravit. Součástí dohody může být i domluva na tom, že od poloviny vyměřeného času začneme společně aktivně hledat a připravovat nástupce.

Několika z oslovených vůdců se osvědčilo spojit svůj odchod z funkce s nějakou vlastní životní změnou – odstěhování z města, studijním či pracovním odjezdem do zahraničí, založením rodiny. Nejen v podobných případech se ale vyvarujeme zbytečného nátlaku na své možné nástupce – nikdo nemá povinnost po nás oddíl přebírat právě teď jen proto, že jsme se zrovna rozhodli ukončit studia (stejně jako my nemáme povinnost jej dále vést). Více se tomuto tématu věnuje sloupek *Dar, a ne půjčka* na straně 22.

Na druhou stranu bychom vše neměli nechat zajít tak daleko, abychom přesluhovali, jak popisuje Teo z Nového Města na Moravě: „Pokud vůdce oddílu cítí, že přišel čas skončit, měl by skončit nehledě na okolnosti. Svoje vedení by neměl natahovat. Byl jsem po těch dvou letech opravdu zdeptaný a ten třetí rok jsem vedl hodně na zapřenou, jelikož se nástupce nenalšel a já měl pocit, že ten oddíl nemohu nechat padnout. To, že jsem vedl nechtěně, se v průběhu roku dost podepsalo na zbytku pracovního týmu a můj nástupce to s ním měl potom dost složitě. Udělal bych myslím lépe, kdybych skončil hned.“

V neposlední řadě můžeme snadnějšímu předání pomoci tehdy, když nebudeme svou vůdcovskou roli prezentovat jako plnou utrpení a závazků, ale jako něco, co nás baví a naplňuje. Samozřejmě za předpokladu, že to tomu tak skutečně je. Důležité je snažit se být maximálně upřímný a pravdivý, protože ostatní by snadno odhalili, kdybychom se je snažili ošálit, abychom jim mohli oddíl předat. Každý si teď můžeme pro sebe odpovědět, jak o svém vůdcování mluvíme. Jako o něčem, co by si měl každý vyzkoušet, nebo jako o věci, která je děsná otrava?

Celé vůdcování jsem se čas od času pokoušel zapálit potenciální členy oddílu tím, že jsem jim dal na starost například vedení porady nebo na táboře vedení celého dne – tedy věci, které u nás dělá většinou pouze vůdce oddílu a jsou brány jako privilegium.

1. smíšený oddíl Znojmo

JAK MŮŽE K VÝBĚRU DOJÍT?

Podívejme se teď, jaké různé možnosti volby nového vůdce můžeme zvážit a jaké mají tyto varianty přednosti a limity. (A to i v případě, že máme jediného kandidáta.)

Na prvním místě je nutné si uvědomit, že podle organizačního řádu Junáka vedoucího oddílu jmenuje i odvolává

vedoucí střediska a je to tak on, kdo nese za jeho výběr plnou odpovědnost. Samozřejmě je možné, a z mého pohledu i žádoucí, aby se do výběru nějakým způsobem zapojil i oddíl samotný, který může vůdci střediska dát doporučení na jmenování. Pokud tedy začínáš uvažovat o nástupnictví u sebe v oddíle, je prvním dobrým krokem domluvit se s vůdcem střediska, jakou bude chtít hrát při výběru nového vůdce nebo vůdkyně roli a jakou bude mít oddíl v této věci autonomii.

Nechá-li si výběr ve své režii vůdce střediska, může do něj zapojit celou střediskovou radu nebo zvolit formu nějakého výběrového řízení.

- + V tomto případě má kontrolu nad výběrem přímo středisko, které tak může vybrat nového vůdce, jemuž důvěřuje a nebude se bát za něj nést do budoucna odpovědnost. Mimo to je tento způsob daleko méně náročný pro odcházejícího vůdce, který si s předáváním nemusí dělat takové starosti.
- U této možnosti však zároveň existuje riziko, že středisko není dostatečně seznámeno se situací v oddíle a bude se mu tak hůře hledat pro oddíl nejlepší varianta. Také může mít jiný názor než oddíl samotný a hrozí konflikt.

Pokud se u nás ve středisku vůdci nedaří najít nástupce, může tuto odpovědnost přenést na středisko, které se do hledání aktivně zapojí. Většinou se uspořádá nějaká velká schůzka všech roverů a dospělých, kde se situace probírá a hledá se řešení. Vedoucí střediska se pak individuálně setkává a baví s potenciálními kandidáty. Hledají se i jiná řešení – sloučení oddílů, dočasné vedení někým ze střediskové rady apod. Pro ochotu lidí převzít oddíl je podle mě dobré, pokud mají jistotu, že když už nebudou vedení zvládat, mohou skončit i bez nástupce a středisko je v tom podrží.

Pokud má oddíl od střediska možnost navrhnout svého nového vůdce dle vlastního uvážení, je dalším vhodným krokem domluvit se s oddílovou radou, jak k tomuto návrhu dojde a jakou úlohu v tomto výběru bude hrát odcházející vůdce, oddílová rada a všichni členové oddílu. Pojďme se teď podívat, co s sebou přináší zapojení jednotlivých subjektů.

středisko Bílý štít Nové Město na Moravě

Nejčastěji si zřejmě svého nástupce **vybírá sám vůdce:**

- + Odcházející vůdce nejlépe ze všech ví, co vůdcovská funkce obnáší, a může tak vybrat nejlepšího kandidáta z tohoto hlediska. Je zde největší důraz na kontinuitu ve vedení oddílu, tato varianta je také nejméně náročná na komunikaci s ostatními.
- K rozhodování není přizván zbytek oddílu, může tak hrozit, že bude vybrán někdo, koho si oddílová rada nepřeje nebo ho členové oddílu nerespektují. Pro někoho také může být nepříjemné, že za výběr nese celou odpovědnost sám. →

FOTO: LUCIE HORÁKOVÁ – BASA

Další možností je, že nového vůdce vybere **oddílová rada**:

- + Při této volbě bude mít nový vůdce mandát od lidí, kteří s ním na vedení oddílu budou dále spolupracovat a dají mu tím najevo, že do toho jdou s ním a jsou ochotní přiložit ruku k dílu. Také se tím může posílit fungování oddílové rady jako týmu.
- Odcházející vůdce nemá takový vliv na další směřování oddílu a nemůže si vybrat, komu chce oddíl předat. To není nutně na škodu, ale odcházející vůdce se s tím musí smířit.

Nového vůdce mohou také **zvolit všichni členové oddílu**:

- + Tento přístup je nejvíce demokratický a můžeme skrze něj nechat děti v praxi zažít, jak funguje demokracie, a to u důležité věci, která se jich bezpodmínečně týká. Nový vůdce za sebou také cítí důvěru od celého oddílu.
- Je velmi těžké předvídat, jak takové volby dopadnou. Může být zvolen třeba někdo, kdo nevyhází s ostatními členy oddílové rady. U zvažování této možnosti je tedy nezbytné brát v potaz oddílovou kulturu, vyspělost jednotlivých členů a jejich zkušenosti se zapojením do rozhodování o věcech v oddíle.

Každý rok na táboře máme oddílový volební sněm, kde všichni členové oddílu volí nejen vůdce, ale i jiné oddílové funkcionáře. Sněm tedy neprobíhá, pouze když se mění vůdce. Je tak dobrým místem pro bilancování a představení plánů na příští rok oddílové činnosti. Kluci chápou vážnost situace a ke své volbě přistupují zodpovědně.

oddíl Plamen Břeclav

V praxi nemusí výběr záviset pouze na jedné z uvedených variant, zapojit lze klidně všechny. Řekli jsme sice, že sám

vůdce je největším expertem na to, co funkce obnáší, členové oddílu či oddílové rady jsou ale naopak největšími experty na to, co oni sami chtějí, jaká je jejich poptávka... Je tak například možné, aby svého nástupce navrhl odcházející vůdce a jeho výběr byl schvalován oddílovou radou, nebo třeba i sněmem všech členů. Nebo lze naopak vůdce volit mezi všemi členy a potvrzovat na oddílové radě. Důležité je předem vyjasnit, kdo má rozhodující slovo a jak má celý proces proběhnout: nemělo by se nám například stát, že svěříme výběr členům a pak jej odmítneme akceptovat. Každý, kdo bude k rozhodování přizván, musí být brán vážně, pokud na naše členy nechceme jen hrát divadlo...

PŘÍPRAVA NÁSTUPCE

Zastavme se teď na chvíli u přípravy nástupce. Ačkoli o ní mluvíme až po jeho výběru, neznamená to, že se nemůžeme pustit do přípravy, dokud není definitivně rozhodnuto. V praxi se obě věci často překrývají a nedají se od sebe jednoznačně oddělit, můžeme tak po určitý čas na vůdcovskou roli připravovat hned několik možných nástupců.

Příprava nového vůdce je nejčastěji na vůdci odcházejícím. Není to ale žádná nutnost a nebojte se do ní zapojit i další osoby z vašeho okolí – např. výchovného zpravodaje, vašeho zástupce nebo vůdce střediska. Každý potenciální vůdce má jiné slabiny a věci, kterých se obává. Příprava proto musí být naplánovaná každému na míru a nedá se popsat s všeobecnou platností. Zkusím se teď podělit o možnosti přípravy, které zafungovaly v některých oddílech a můžou tak pomoci i vám.

Základem přípravy vůdce oddílu je samozřejmě vůdcovský kurz. Často se na kurzech potkávají účastníci, kteří již s vedením oddílu začali a kurz si dodělávají za pochodu. Jde o krajní možnost, již bychom se měli snažit vyhnout. Kurz tu není kvůli papíru, slouží jako skutečná průprava na velmi odpovědný úkol a mělo by patřit k etice naší práce, že vedení dětí, lidí a oddílů svěřujeme lidem, kteří pro něj mají patřičné vzdělání, budou mu rozumět a snáze se tak vyhnou například nevhodnému zacházení s lidmi. Pošleme tedy zavčas svého nástupce na vůdcovský kurz a dbáme, aby si skutečně osvojil požadované vůdcovské kompetence. (Vhodné také je si s ním jednotlivé kompetence projít a hledat cesty, jak se v nich dále zdokonalovat.)

Přípravný proces by měl být dlouhodobý a postupně se stupňující, s vrcholem při předání vůdcovské funkce. Může se vyplatit poslední rok nebo půlrok ustoupit do pozadí a nechat už většinu věcí na novém vůdci a tomu být k dispozici. Před tím je dobré se dohodnout, kdo bude o čem rozhodovat (pořád ale platí, že když na věc přijde, odpovědnost a tím i poslední slovo při rozhodování nese stávající vůdce). Nástupci se tak bude funkce lépe přebírat a na změnu se připraví i oddíl. Během celé přípravy je potřebné, aby připravovaný nástupce získával na svou činnost zpětnou vazbu a působení v oddíle ho bavilo a naplňovalo.

Celé přípravě může velmi prospět rovnocenný a přátelský vztah mezi všemi aktéry. Zmiňuje se o tom i Fanderlik: „Potkej ho náhodou a zastav se s ním nebo s ním jdi kousek cesty o samotě a pohovoř si s ním důkladně. Zeptej se ho, co o věci soudíš, jak by to zařídil on, co by jinak organizoval apod. Předpokládám přátelský a kamarádský poměr mezi vámi, který se musí ještě prohloubit tím, že pracujete svorně na společné práci a na jejím zdokonalení.“

Rok před předáním jsme s nástupcem vyrazili ve dvou na puťák, kde jsme vše probrali, dohodli se na dalším postupu a stanovili přesný termín převzetí oddílu.
oddíl Plamen Břeclav

Osloveným vůdcům se také velmi osvědčilo mluvit se svými nástupci na rovinu a možnost převzetí oddílu s nimi otevřeně probírat. Budou tak vědět, v čem vůdcovství spočívá a do čeho jdou. Zeptej se jich také na jejich obavy a nech je pojmenovat věci, na které se musíte v přípravě zaměřit. S tím souhlasí vůdce oddílu Drobek z Přerova: „*Sybraným nástupcem o předání dlouhodobě mluvíme, stejně jako s jeho budoucím zástupcem. Vědí, do čeho jdou, vědí, jakou to obnáší práci, vědí, že si můžou oddíl dělat podle sebe a já jim to nebudu vyčítat, stejně tak jsem ale po ruce, když budou potřebovat pomoc.*“ Je ovšem potřeba k tomu přistupovat rozvážně a odhadnout správný okamžik, kdy o tématu začít hovořit, abychom možného nástupce nevyděsili.

Jednou z nejtěžších věcí na osvojení pro nové vůdce je zodpovědnost a umění se rozhodovat. Zaměřme se na to v jejich přípravě. Velkým zabijákem zodpovědnosti je naše nedůvěra. Nedělejme všechno sami. Pouštějme naše nástupce k rozmanitým úkolům, které oddílový život přináší. Budme také otevření jejich nápadům a nechme je realizovat. Neutrvejme na tom, aby vše bylo po našem. K chybám nepřistupujme jako ke katastrofám, ale jako k něčemu, co nás může posunout kupředu – tak, jak o tom hovoří bod naší výchovné metody *učení se zkušeností*.

Na poslední rok předávání se budoucí vůdce oddílu stal mým zástupcem, dělíme se o agendu a postupně si předáváme know-how, příští rok se vystřídáme a ke mně přibude jako druhý zástupce jeho parták, který teď funguje jako oddílový rádce.
2. oddíl Přerov

Jednou z nejužitečnějších a taky často využívaných pomůcek je nějaký druh vůdcovského manuálu k předávání oddílového know-how týkajícího se například přípravy tábora, výprav nebo vedení rádců. Vůdce oddílu Drobek z Přerova to popisuje takto: „*V rámci přípravy předání oddílu jsme dali dohromady oddílový manuál, který je hlavně o tvrdých věcech – jak si poradit s registrací, jak oddíl komunikuje navenek, jak účtovat věci středisku, jak na evidenci členů, systém porad, elektronické vychytávky atd.*“ Další variantou je sepsat rámcový kalendář vůdce oddílu. Nabízí se k tomu využít poslední rok před předáním a sestavit jej společně. Řešením také může být předání vůdcovského zápisníku nebo nasdílení všech oddílových dokumentů.

Při rozhovorech s nástupkyní jsme společně vypracovaly podrobnou myšlenkovou mapu se všemi povinnostmi vedoucí oddílu, která jí ze začátku sloužila jako pomůcka.
oddíl Atlantida Mořkov

Při přípravě před předáním je nutné nesoustředit se jen na samotného nástupce, ale i na oddíl samotný a oddílovou radu, které pořad vyžadují naši pozornost a péči. Usnadníme si tím i samotné předání, neboť nový vůdce nebude muset začít svou práci řešením problémů, které by se takto nastřádaly, a bude se mít o koho opřít.

SAMOTNÉ PŘEDÁNÍ ODDÍLU

Blíží se den D. Stanovený termín předání oddílu, ke kterému už nějakou dobu směřujete. Jak by mělo předání vypadat? Má smysl jeho přípravě věnovat nějakou energii? Vymýšlet nějaký rituál?

I zde platí, že je nutné vycházet ze znalosti svého oddílu a nástupce a vše jim přizpůsobit. Zkusím teď uvést pár důvodů, proč má smysl věnovat předávacímu rituálu pozornost a snažit se z něj udělat pro všechny zúčastněné nezapomenutelnou událost.

Změna vůdce je pro oddíl bezesporu jednou z nejdůležitějších chvil, která ho může potkat. Lidé si už od nepaměti k takovým okamžikům vymýšleli obřady a rituály, aby ještě více podtrhli výjimečnost dané situace a všichni si ji naplno uvědomili a vychutnali její atmosféru. Podobně jako se u skautského slibu snažíme, aby daná chvíle byla v životě slibujícího skauta nějak významná, tak i u předání oddílu bychom měli chtít, aby na ni nový vůdce vzpomínal i po letech. V neposlední řadě povedeným rituálem můžeme nástupci usnadnit jeho začátky a přijetí od členů oddílu.

Důležitá je i volba termínu. Největší smysl dává směřovat předání oddílu na konec školního nebo kalendářního roku. Na tábore nebo vánoční schůzce také bude pravděpodobně přítomná většina oddílu a dodá tím okamžiku na vážnosti.

Jedná se o sváteční oddílový okamžik. Snažte se proto během něj využít vašich oddílových symbolů jako například vlajky nebo pokřiku. Neo z Boskovic na své předávání vzpomíná takto: „*Je třeba říct, že vánoční oddílovka je jedním ze dvou míst, kdy se zpívá oddílová hymna, a ta chvíle má kouzelnou atmosféru.*“

Podstatné není úplně to, jak přesně rituál vypadá, ale jakou má atmosféru a poselství. Jedná se o předání oddílu a předání může být i ztělesněno do podstaty rituálu a nový vůdce tak může od toho odstupujícího dostat např. slavnostní sekeru, vůdcovskou nášivku, oddílovou kroniku či jiný symbol výkonu funkce. Nabízí se zapojit do rituálu vůdcovský slib před celým oddílem. Rituál by také měl být okamžikem, od kterého nový vůdce začne oddíl skutečně vést se vším, co s tím souvisí – např. vedení nástupů, sezení na vůdcovském křesle atd. →

Předání proběhlo na táboře při slavnostním ohni při příležitosti 50. oddílového tábora s účastí bývalých členů, což mu dodalo na významu. Po veřejném předání odešel nový vůdce mimo se všemi bývalými vůdci, kteří mu popřáli hodně štěstí, nabídli pomocnou ruku, zavzpomínali na jejich vůdcování.
oddíl Plamen Břeclav

Předání probíhalo formou oddílového výletu s mírně oddílověhistorickým podtextem, kdy jsme vyústily v současnosti a navázaly jsme aktuálním předáním oddílu. To probíhalo na pěkném místě, které máme s nástupkyní rády a společně jsme ho vybraly. Předání proběhlo večer ve tmě za svitu svíček v krásném klášteře, kde byla neuvěřitelná atmosféra.

26. dívčí oddíl Brno

V rámci rituálu jsme všechny členky kreslily svoje místo ve velkém oddílovém domě a já jsem se nakreslila už trochu stranou u dveří, jakože budu chodit čas na návštěvu, ale samotné obývání domečku už je na nich.

1. oddíl skautek Žamberk

Čas okolo předávacího rituálu můžeme také využít k zakončení přípravného procesu, zážitku pro nového vůdce nebo k nastartování činnosti nové oddílové rady.

Pár dní před předáním proběhl večer dlouhý rozhovor (já a můj zástupce s nastávající vůdkyní a zástupkyní) nad táborem, kde jsme se snažili předat odpovědi na otázky a nejdůležitější poznatky, které jsme při vedení nasbírali – co nám to dalo, co vzalo apod.

oddíl V Trávě Břeclav

Po zvolení oddílovým sněmem měl nový vůdce připravenou osobní výzvu v podobě nočního bdění u ohně a přemýšlení nad oddílem.

oddíl Plamen Břeclav

Nástupkyně po předání se všemi členkami vedení vedla individuální rozhovory o tom, čeho se pod jejím vedením bojí, na co si má dát pozor atd. Tyto rozhovory měly velký úspěch.

26. dívčí oddíl Brno

PODPORA PO PŘEDÁNÍ

Samotným předáním vše nekončí, ale nastává možná pro všechny nejtěžší fáze vůbec, kdy musíme jednak být novému vůdci nablízku, ale zároveň mu nepřekážet a nezasahovat do jeho vedení.

Minimum, které můžeme udělat, je dát novému vůdci na vědomí, že jsme tu stále pro něj a může se na náš kdykoliv s čímkoliv obracet. Bývalá vůdkyně oddílu v Mořkově Liška k tomu říká: „Po předání jsem nabídlá pomocnou ruku, kdykoliv by nová vůdkyně cítila potřebu s něčím poradit. Rozhodně jsem jí nechtěla stát za zády a kontrolovat její vedení – dle mého názoru by to byla pro novou vůdkyni velká demotivace, protože každá vedoucí směřuje oddíl jiným směrem, tak proč jí svazovat ruce.“

Není to často ovšem nic jednoduchého, jak dodává bývalá vůdkyně z Brna Martička: „Bylo pro mě těžké najít hranici mezi tím, kdy vyjadřuji názor a snažím se pomoci diskuzi, a kdy se vracím do role vůdkyně, protože po těch mnoha letech jsem byla zvyklá řídit diskuzi, rozhodovat aj.“ Nejnáročnější fází to bylo také pro bývalou vůdkyni Kátu ze Žamberka: „Největší ‚problém‘ byl pro mě smířit se s tím, že se oddíl vydá malinko jiným směrem – že nová vůdkyně bude klást důraz na jiné věci a ty, které jsem tlačila já, se třeba vrátí zpátky nebo na chvíli ustrnou. V tom jsem se ale naučila asi nejvíc – že to, jak to dělám a myslím si já, je jen střípek mozaiky a nemůžu po své nástupkyni vyžadovat, aby byla mojí kopíí.“

Ideálně před předáním nebo co nejdříve po něm je určitě dobré dát do pořádku všechny své resty a nedodělky a všechno předat novému vůdci – odcházet s čistým štítem. Abychom předešli výše zmiňovaným problémům, je dobré najít si nějaké nové místo v Junáku nebo v oddíle, kde už by se však nemělo jednat o zapojování do každodenní činnosti (může jít třeba o uspořádání rádcovského kurzu nebo pomoc v kuchyni). Vyplatí se také si s nástupcem stanovit jasná pravidla komunikace, tak, aby vám oběma vyhovovala.

Každý měsíc skypujeme a bavíme se, co se povedlo, co ne a jaké jsou výzvy do dalšího měsíce, které i příště vyhodnocujeme. Budeme v tom pokračovat, dokud nám to oběma bude připadat užitečné.

oddíl Plamen Břeclav

CO KDYŽ NEMÁM TOLIK ČASU?

Možná si říkáš, že je to všechno pěkné, ale ty prostě nemáš tolik času, abys provedl/a všechny výše uvedené kroky. I tak je myslím přínosné se všemi z nich se seznámit a učinit alespoň ty, na které máš ještě prostor. Obzvláště se dá doporučit sejit se s vůdcem střediska a zapojit ho do celého procesu, svolat krizovou oddílovou radu nebo se individuálně sejit s možnými adepty z řad členů oddílu, ale i mimo něj.

ZÁVĚREM

Za dobu každého vůdcování je učiněna spousta rozhodnutí. Jedním z nejlepších, které můžete udělat, je věnovat dostatečný čas a pozornost svému nástupci. Je to pro vás oddíl nesmírně cenná investice do budoucna. Pokud vám k tomu jen trochu pomůžou zkušenosti z tohoto článku, posloužil svému účelu. Ať se vám předání vydaří a vašemu oddílu se daří i nadále, bez vás.

FOTO: LUKÁŠ FUCHMAN

Na co nezapomenout při předání oddílu

PŘEDÁNÍ DŮLEŽITÝCH VĚCÍ:

- Předat klíče od klubovny, skladu a dalších míst.
- Předat přístupová hesla, kódy a správcovská oprávnění.
- Předat oddílovou pokladnu a rozpočet včetně jeho čerpání.
- Předat různé papírové dokumenty, složky, archivní materiály a další věci, které má vedoucí u sebe doma.
- Projít a protřídit elektronické dokumenty a předat složku se vším důležitým.
- Předat informace a záznamy o jednotlivých členech (například vedené v zápisníku) a dbát přítom na pravidla ochrany osobních údajů.

UVEDENÍ DO PRÁCE:

- Předat plán oddílové činnosti a vysvětlit jeho zákonitosti.
- Projít si, jaké jsou tradiční akce oddílu a proč, jaká je spolupráce s dalšími oddíly, střediskem, rodiči atd., jaké máme komunikační kanály.
- Vyjasnit si, jaký bude mít nový vedoucí oddílu plán vzdělávání. Jaké vzdělávací akce jsou v okolí, co doporučit. Jaké vzdělání budou potřebovat jeho spolupracovníci či rádci?
- Podělit se o zkušenosti z nabírání nových členů. Co fungovalo? S jakými školami jsme úspěšně spolupracovali? Upoznornit se dá také na podporu, kterou náborům poskytuje ústředí.
- Vysvětlit, kdy a jak se schází středisková rada, jak funguje a jaká je role nového vedoucího ve střediskové radě. Jaká má práva a povinnosti.
- Upozornit na informační balíček pro nové vůdce z ústředí a případně si ho společně projít.
- Udělat závěrečné hodnocení kvality ve skautISu, uzavřít tím svoji činnost. Společně ji zhodnotit a dát tak podklady svému nástupci.
- Vysvětlit, co je potřeba v klubovně opravit, upravit, dodělat, udržovat, zalévat. Jaká fungují pravidla či provozní řád.

KOMUNIKACE SE VŠEMI OSTATNÍMI:

- Zadat nového vůdce do skautISu.
- Informovat rodiče členů.
- Změnit kontaktní informace na webu, nástěnce, facebookové stránce apod.
- Aktualizovat tiskoviny (letáčky, vizitky apod.) s kontakty, pokud existují.
- Informovat střediskovou radu a dohodnout se s vůdcem střediska na jmenování.
- Informovat všechny externí partnery, se kterými jsi jako vůdce oddílu komunikoval (majitel táborové louky, farář, vedoucí školní družiny, ...).
- Vysvětlit dětem v oddíle, že dojde k předání oddílu, proč, co to pro ně znamená a že se ještě někdy všichni společně uvidíte (pokud je to už domluvené). ✘

TOM ČAKLOŠ

Šéfredaktor časopisu, dříve vedl oddíl, dnes vede neziskovou organizaci, pro niž je fluktuace lidí velkou výzvou.

Co když se to nepovede

Může se stát, že přes veškeré snahy žádného nástupce nenajdeme. Možná nebyl nikdo ochotný vůdčí roli převzít, možná jsme nového vůdce pečlivě připravovali a on si to na poslední chvíli rozmyslel. Ovšem co teď, pokud chci oddíl opravdu předat dál?

Časopisovými řádky se snadno radí zachovat klidnou hlavu, víme samozřejmě, jak náročné takové chvíle mohou být. Po těch stovkách hodin věnovaných oddílu a nyní hledání jako by se zdálo, že situace nemá žádné dobré východisko. Snad vám bude útéhou a zdrojem dalších sil, že v tom nejste sami: podobné situace nejsou neobvyklé a znám řadu lidí, kteří si jimi prošli.

Takové chvíle není hned třeba vnímat jako selhání, je to spíš náraz na realitu. Bylo by hezké mít vždy po ruce zástup ochotných vedoucích a bylo by podobně příjemné, kdyby nikdo své záměry neměnil, ovšem v takovém světě nežijeme. Lidé jsou svobodní, každý má právo nevést oddíl, a to dokonce i tehdy, když na to byl dlouze připravován. Pokud si to člověk rozmyslí, važme si jeho úsudek. Co se nám v danou chvíli třeba jeví jako nezodpovědnost, může být ve skutečnosti projevem zodpovědnosti člověka, který si – pozdě, ale přece – vyhodnotil, že není dobrý nápad do toho jít. Buďme mu oporou, samozřejmě se pokusme zjistit, zda se jen nyní té představy zbytečně nezalekl nebo třeba nechce svůj nástup do funkce o nějaký čas odložit, ovšem není-li tomu tak, respektujme jeho vůli.

Nemám-li nástupce, zdánlivě se nabízejí pouze dvě možnosti: buď oddíl povedu dál, nebo zanikne. Pokud jsem chtěl skončit, pokračovat není řešení. Můžu zvážít, zda tomu nedat ještě rok, během kterého snad budu mít v hledání větší štěstí. Není-li mi to však již po chuti, nemá smysl se přepínat. Skautské oddíly tu nejsou od toho, aby vysávaly energii z lidí, kterým na ně už další nezbývá. Ostatně, jaký by asi takový rok pro členy oddílu byl?

Nemá-li oddíl padnout, oporu se nabízí hledat především u střediska: zabezpečit lidi pro své oddíly je primárně jeho úkolem. Možná není všem dnům konec a nějakou cestu najdeme, třeba to nebude hned nový vůdce, ale jiné opatření, jež umožní udržet členy u skautingu.

Když nikoho nenajdeme, i to je život. Oddíly vznikají a zanikají. Nikdo z nás nemůže zajistit vše dobré, co by na světě mohlo být. Je třeba to přijmout s pokorou: i zánik oddílu je čisté řešení a často lepší, než držet jej na živu uměle. Oddíly tu jsou kvůli lidem a naše dosavadní investice do lidí nikam nezmizí. ✘

Viděno ze dvou stran

O předání oddílu se starým a novým vůdcem boskovického oddílu Nibowaka

Rozhovor vedla Anežka

PTÁME SE KÚNHUTA

Kdy a jakým způsobem jsi hledal svého nástupce?

Osám jsem přemýšlel, s trochou nadsázky, od prvního dne, kdy jsem začal vůdcovat. Tím nechci říct, že bych se vůdcovství chtěl hned zbavit, ale každý rozumný vůdce musí myslet na to, že oddíl jednou předá, a dobrého nástupce je potřeba dlouho vychovávat. Vůdce dříve nebo později dokáže vyzorovat, kdo má mezi členy vůdcovské vlohy. Svého nástupce Štěpána jsem vedl jako rádce už jako vlče, takže jsem ho znal poměrně dobře a věděl, že na to má. Otázku vůdce oddílu jsem však nikdy nepovažoval čistě za svoji záležitost, ale za věc celé rady starších. Nemůžu přece celému vedení ustanovit šéfa, kterého by nechtěli. U ohně v závěru tábora, pár dní před plánovaným předáním, jsem nechal celou radu starších v tajném hlasování vyjádřit, jestli chtějí Štěpána za svého nového vůdce. Mám obrovskou radost, že nikdo nebyl proti. Štěpán díky volbě věděl, že za ním celé vedení stojí a já jsem zase věděl, že jsem vybral správně.

Jak jsi ho připravoval na vedení oddílu?

Postupným předáváním odpovědnosti. To, že je vhodným kandidátem na vůdce, věděl už dlouho. Závaznou nabídku jsem mu dal asi půl roku před samotným předáním. Postupně jsem ho do toho zasvěcoval. Štěpán byl velmi schopným vedoucím, který už sám vedl spoustu akcí, takže tady nebylo potřeba ho nějak více připravovat. Mezery měl v oddílové „administrativě“, do které spadá registrace, skautIS nebo táborové papírování. Tyto věci jsem mu postupně začal vysvětlovat a v této oblasti spolupracujeme stále.

Jak vypadá tvůj vztah k oddílu po předání? Zapojuješ se nějak?

Jako vůdce jsem se postupně stal nejstarším členem oddílu, takže všechny ostatní kluky znám od jejich prvních týdnů v oddíle. Od těchto dlouhodobě budovaných vztahů se nedá ze dne na den odtrhnout a ani bych to nechtěl. Podle svých časových možností se nadále účastním oddílových akcí a porad. Má role je už ale pasivnější. Pokud to necítím jako nutné, tak se ve vedení o slovo moc nehlásím, abych neumenšoval prostor novému vůdci. Předpokládám, že postupem času budu ještě méně aktivní a stane se ze mě (snad) zamrzlý host na táborech nebo jiné oddílové akci. Občas mě to zvaný, ale to vždycky hned zaženu, protože vím, že je to tak správně.

Máš v plánu nějakým způsobem dál skautovat?

Do skautského důchodu mám asi ještě daleko. Oddíl jsem nepředával proto, že by mě skautování nebavilo nebo že bych „vyhořel“, ale protože nastala správná doba. Jsem nadále velmi činný. Jsem členem střediskové rady, kde se podílím na přípravě různých střediskových akcí. Také jsem členem okresní rady, kde zastávám pozici výchovného zpravodaje pro chlapecký kmen. Společně s ostatními zpravodaji jsme letos na podzim organizovali okresní rádcovský kurz a na jaře nás čekají okresní čekatelky. Čerstvě jsem také členem instruktorského týmu Ekumenické lesní školy.

Kolik času jsi věnoval vedení oddílu?

To se velmi těžko zpětně určuje. Bylo ho hodně. Vedení oddílu mi vyplňovalo velkou část volného času. Především ze začátku, kdy jsem měl plno představ, co změnit nebo co nového zavést. Mnohokrát jsem oddíl upřednostnil před školou, což se nejvíce nepříznivě projevovalo v letním zkouškovém při přípravách tábora. Moji slabší vůdcovskou schopností bylo delegování úkolů, takže jsem toho spoustu dělal sám. Přiznám se, že jsem si kvůli tomu prošel i syndromem vyhoření. Příprava tábora a samotný tábor mě tak „vysál“, že jsem ztratil veškerou energii a motivaci pokračovat. Nicméně jsem to přečkal. Hlavně díky Erasmu, který mě přinutil se na pár měsíců od skautu odtrhnout a vše nechat na ostatních. Zpátky jsem se vrátil s novou energií a hlavně poučen. Následující tábor jsem už vedl „na pohodu“ a více zapojil zbytek vedení. Ten tábor dneska řadím mezi nejlepší, co jsme v oddíle kdy měli.

Co bys chtěl vzkázat vůdcům, kteří plánují odejít nebo už odešli?

Těm, co to plánují, bych vzkázal, aby odešli pokud možno v nejlepší chvíli pro oddíl, který vedou. Mnoho vůdců/vůdkyň předává oddíl až ve chvíli, když se mají ženit/vdávat nebo když si najdou zaměstnání daleko od místa oddílu. Zkrátka jsou donuceni vnějšími vlivy a teprve tehdy si uvědomují, že schopný nástupce jim před rokem z oddílu odešel a další hypotetický nástupce vyzraje možná za další dva roky. Já jsem předával oddíl po čtyřech letech a nic a nikdo mě k tomu netlačil. Viděl jsem ale, že vedení se generačně obměnilo a jeho členové by si zasloužili někoho k nim věkově bližšího a taky někoho, kdo by přišel s novými nápady a elánem. Zároveň tu byl Štěpán, který šel čerstvě na vysokou školu, oddíl ho bavil a měl vůdcovské předpoklady. Dle mého názoru ideální doba na předání vůdcovství. Těm, co oddíl předali, bych vzkázal, aby zůstali aktivní a zkusili využít své zkušenosti ve skautském vzdělávání. Je všeobecně známo, že současná nabídka skautských kurzů zdaleka nepokrývá poptávku. A vzhledem k rostoucímu počtu členů v Junáku se to asi hned tak nezmění.

PTÁME SE PARAGÁNA

Jaká byla tvoje motivace pro převzetí oddílu?

Celé to vlastně začalo, když jsem ještě chodil na základní školu. Tehdy jsem se rozhodoval, co budu po základce dělat. A skaut mi ukázal životní směr. To, co mnohdy žákům základních škol chybí, vědět, kam jít na střední. Díky tomu, že jsem vedl skautskou družinu jako rádce, tak jsem si zvolil

pedagogickou školu. Vrstevníci se bavili ve volném čase vyseďáváním po hospodách nebo hraním her na počítači – já měl ale „svoje“ skauty. Tam se začal rodit můj malý sen – jednou se stát vůdcem oddílu. Jasně, na to, kolik mi bylo, to byla spíše utopistická představa, ale já tím žil, i když jsem se to mnohdy bál říct nahlas. Poprvé, když jsem to vyslovil nahlas, bylo až na čekatelském kurzu, kde jsme vedli debatu o tom, čeho vlastně každý chceme ve skautu dosáhnout. Skaut už pro mě pak nebyl jen volnočasová aktivita, ale životní směr a cesta... Takže mojí motivací byl sen, který teď žiju, ale i nová zkušenost, na kterou jsem se těšil, a zároveň jsem chtěl prosadit trošku svých názorů na činnost oddílu, a vlastně by se dalo říct, že i trošku nechat pracovat svoji schopnost pro organizaci, své praktické zkušenosti v oblasti pedagogiky a ukázat především mladým rádcům, že to, co dělají, MÁ SMYSL.

Jak probíhalo předání oddílu?

Celkově to byl dlouhý proces – samotné předávání před celým oddílem bylo až to poslední. Zásadní pro mě spíše byly otázky, které mi běhaly v hlavě. Jestli jsem schopen tuto funkci vykonávat, jestli budu morálním vzorem pro kluky a jestli budu dobrým vůdcem i takový, jaký jsem (kdo mě zná, tak ví, že jsem trošku atypický skaut a mám trochu jiný pohled na vzdělání a výchovu). Tohle trvalo asi půl roku. S Kúnhutem jsme spolu často diskutovali, uklidňoval mě slovy, že mi ve všem bude oporou a že bude stát při mně. Samotné předání oddílu a oznámení oddílové radě proběhlo demokraticky, chtěli jsme, aby se k tomu každý vyjádřil, aby měl každý možnost říct názor, jestli by tam vůbec se mnou vydržel. Na slavnostním zakončovacím ohni jsem to tedy dostal takřikajíc celé s hezkými slovy a darem od vůdce...

Jak se změnil tvůj vztah k členům oddílové rady?

Troufnu si říct, že nezměnil. Nechci a nebudu se povyšovat, chci vystupovat přirozeně, jako jsem vystupoval dopsud, chci jim být vzorem, ale i kamarádem – kterému mohou říct vše, co je trápí, protože vím, jak je důležité mít možnost řešit v poklidu problémy s někým dospělým – a to by nešlo, kdybych vystupoval jako „superhrdina“ nebo kdybych jen stál a rozkazoval. Nechci dělat věci, co mi jako rádci vadily, například když mi někdo rozkazoval. Jen jsem teď v pozici, že je chci vést a umožnit každému jeho osobnostní růst, a to jen se slovy „nevadí, nic se neděje“ nebo „ono se to příště samo vyřeší“ nefunguje. Na začátku jsem řekl, že bych si přál, abychom spolu o všem mluvili, protože vím, že kluci o spoustě problémech mlčí, stejně jako jsem mlčel já jako rádce...

Proto jsem také obnovil činnost pravidelných roverských schůzek – zatím to je pro rádce a podrádce – tam se snažím s kluky bavit o čemkoliv, aby věděli, že jsem stále ten stejný Štěpán, kterého znají.

Jak se vyrovnáváš s odpovědností za celý oddíl?

Začátek byl celkem náročný. Najednou se mnou začala komunikovat velká spousta lidí, každý něco chtěl a já se snažil mít vše dokonalé, abych něco nepokazil. Pomohla mi ale Kúnhutova připravenost, skoro všechny otázky mi zodpověděl a já si uvědomil, že je potřeba klid. Teď, po půl roce v čele, už jsem v pohodě, vím už, o čem je řeč, a začínám si to užívat... Odpovědnost tu bude i nadále, ale já se toho nebojím, s tím jsem do toho šel!

Kolik času věnuješ vedení oddílu?

Všechno záleží na okolnostech, co se zrovna má organizovat nebo co cítím, že je potřeba změnit, zlepšit. Snažím se pracovat v týmu, dávat prostor novým nápadům, aby každý z vedoucích měl na starost „svoji“ oblast. Já se tak můžu věnovat věcem, které nejsou moc vidět a jsou stejně tak důležité. Jestli mám říct přesný čas, tak na hodiny to asi nedokážu převést a vlastně ani nechci, protože je to věc, kterou dělám rád a která mě baví.

Co bys chtěl vzkázat lidem, kteří uvažují nebo se připravují převzít oddíl?

Nebát se. Jestliže je to sen, který si chtějí splnit, ať do toho jdou, protože jiná příležitost už nebude. Hlavní je komunikovat a nebát se kritiky. Mnozí z vůdců ani neví, že mají při sobě tolik schopných lidí, že stačí jen tyto jejich schopnosti rozvinout. A úplně nejdůležitější je mít při sobě podporu. Tak jako je důležité být podporou pro rádce, je také důležité mít svoji vlastní podporu. A když není – jezděte na kurzy, setkání vůdců, bavte se, hrajte si s dětmi – nebojte se ukazovat svoji hravost... ✖

VÁCLAV KLÍČ – KÚNHUT

Má 26 let a vystudovanou biochemii se zaměřením na genom a proteom. Čtyři roky vedl 6. chlapecký oddíl Nibowaka v Boskovicích. Nyní je aktivní střediskový činovník, okresní výchovný zpravodaj a člen instruktorského týmu Ekumenické lesní školy.

ŠTĚPÁN DOLEŽEL – PARAGÁN

Má 21 let, rád se učí nové věci, které mu musí dávat smysl. Náhled, smysl pro humor a čerstvě namletá káva překonává většinu jeho životních překážek. A vize do budoucna? Rád by změnil školství tak, aby děti říkaly „chce se mi do školy, protože mě škola baví.“

DAVID DANIEL – KENSHIN
Kytarista, kreslíř a student KTF UK se zálibou v bojových uměních. Rád jezdí na longboardu, nerad z něj padá.

MARIE REJŽKOVÁ – REJŽE
Studuje psychologii na FF UK. Ráda něco tvoří, momentálně u šicího stroje. Nejvíce se těší na jarní sluníčko.

Nebojme se konfliktu

Mezigenerační konflikty se ani skautům nevyhýbají

„Mladá generace má pocit, že s ní přichází lepší svět. Stará garda má pocit, že s ní ten lepší svět odchází.“

Karel Čapek

Setkávání generací nejen v Junáku přináší mnohé: vzájemnou podporu, inspiraci, pestrost zkušeností a názorů. Právě rozdílné názory a zkušenosti však mohou vést k *mezigeneračním konfliktům*. Za tímto termínem si asi každý dokáže představit velmi konkrétní situace: hádku s rodiči, náročnou střediskovou radu nebo starý známý povzdech: „ach, ta dnešní mládež“.

Soužití různých generací bylo v minulosti sice běžnější než dnes, i v současnosti však podle psychologů mezigenerační konflikty patří vedle manželských problémů k nejčastějším mezilidským sporům. Můžeme tedy těmto střetům vůbec zabránit? A jak je efektivně řešit, pokud nastanou?

My se z důvodu omezeného rozsahu článku zaměříme především na vztahy mezi skautskými vedoucími různých věkových kategorií, přestože nebezpečí mezigeneračního konfliktu se nemusí týkat jenom jich. Problém se může objevit například i ve vztahu vůdce oddílu s rádcem.

Ve vedení se setkávají jak zástupci nejmladší generace – často ještě studenti středních škol, tak i dospěláci s rodinami a kariérou a také představitelé důchodového věku. Je zřejmé, že takové soužití může přinášet mnoho neshod, neboť každá z uvedených skupin má jiný úhel pohledu na svět a je v jiné míře ovlivněna vlastními zkušenostmi. Pojďme se ale nejprve zaměřit na to dobré, co nám mezigenerační kontakt může přinést, a proč bychom se tedy měli společně snažit o konstruktivní dialog, ze kterého mohou profitovat všichni zúčastnění.

PROČ VŮBEC NAVAZOVAT KONTAKT?

Jedním z nejvýraznějších prvků mezigenerační spolupráce je již zmiňovaná podpora. Ta může mít mnoho podob – od osobní výpomoci v běžném životě mimo oddíl až po konkrétní podpůrné kroky staršího vedoucího při činnosti těch mladších. Zkušený oldskaut umí nejen poradit s konkrétními nejasnostmi, na které při vedení oddílu můžeme narážet, ale také se dokáže vhodně zastat svých mladších kolegů, pokud se jim například zpočátku nedostává dostatečné důvěry ze strany rodičů dětí. Dlouhodobý zájem o oddíl navíc může mladší generace motivovat a inspirovat v přemýšlení o delším horizontu života jejich oddílů. Různá míra zkušeností jednotlivých členů může navíc čas od času rozvířit a posunout debatu jak nad směřováním oddílu, tak nad konkrétními programy, a sdílení i negativních zkušeností z minulosti může pomoci v rozhodování mladším členům vedení. Právě rozdílné zkušenosti a názory ale mohou vyústit i v ostré konflikty.

Mezigenerační konflikt může mezi vedoucími vzniknout v mnoha rovinách – začínající vůdce nesouhlasí s názory zkušeného činovníka středního věku a ten zase může odmítat jako přežitě postoje oldskauta – seniora. Mladší vedoucí mohou projevovat nechuť k dodržování některých oddílových tradic a zvyklostí, které považují za samoúčelné a nadbytečné. Oldskauti pak mnohdy odmítají různé inovace, které jsou podle nich „neskautské“. Vedení oddílu je náročné a únava může přerůst až v syndrom vyhoření, který je často podhoubím pro růst konfliktů vyvolaných rozmrzelým vedoucím. Dlouhodobě neřešený konflikt narušuje vztahy v oddíle, může vést k odlivu členů, nebo v extrémním případě i k jeho rozpadu. Neshody mohou vyústit v podvědomě nebo dokonce úmyslně úmyslné podrývání autority vedoucích před dětmi nebo rodiči, což dehonestu je nejen je samotné, ale skauting obecně.

LZE KONFLIKTŮM PŘEDEJÍT?

Není to snadné. Můžeme ale učinit kroky, které nám mohou pomoci zamezit vzniku konfliktu. Klíčovou prevencí je utváření a rozvíjení vzájemných dobrých vztahů už před vznikem potenciálního problému. Co to znamená?

V první řadě je na místě *oprotit se od předsudků*, které se váží k věku – ať už těch, že ten mladý je zaručeně „ucho“, nebo že ten starý je „páprda“. Každého z nás jistě věk v nějakém směru ovlivňuje, pořád by pro nás ale rozhodujícím faktorem mělo být, jaké má daný člověk vlastnosti a schopnosti, *jaký skutečně je*. Zabavování se předsudků může pomoci k celkovému posílení vzájemných vztahů. Příležitosti, jak toho docílit, lze vytvářet například pravidelnými setkáními v rámci kmene dospělých nebo pořádáním celooddílových výprav či schůzek, kdy se setkají všechny generace, které spolu v oddíle žijí. Taková setkání, zejména pokud za tím účelem uzpůsobíme jejich program, napomáhají *poznání a přijímání* životních etap ostatních generací, jejich pohledu na svět a otevřenějším dialogům, a v důsledku často i posilování vzájemného *respektu*. Bez vzájemného respektu totiž nelze vést žádnou, natož palčivou debatu.

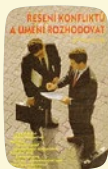
Obecně lze navíc dodat, že bychom se měli snažit předcházet extrémně vypjatým situacím, které by mohly znamenat úplné ukončení komunikace a vážné narušení vzájemného vztahu.

A JAK KONFLIKTY ŘEŠIT, POKUD PŘECE NASTANOU?

Co člověk, to názor – proto se v sebelepším týmu občasným neshodám nevyhnete, ale pak vše závisí na vašem přístupu. Vhodný čas pro řešení konfliktu nastává hned, jakmile **znamenáte jeho projevy**. Nečekejte, že konflikt časem „vyhnije“, ale udělejte první krok a **vytvořte prostor pro konstruktivní dialog**, ve kterém budete figurovat jako účastník nebo moderátor. Každý zúčastněný má právo svobodně vyjádřit, co se mu nelíbí a zároveň navrhnout řešení. Příčiny rozepře bývají často malicherné a to může asertivní způsob komunikace odhalit. Nebraňte se emotivnímu projevu, který ovšem nesmí obsahovat hrubosti, či nadávky. Vyříkejte si vše „**mezi čtyřma očima**“, nebo na nejbližší oddílové (střediskové) radě – ne před dětmi. Nenechte se ukolébat pocitem, že vše bylo řečeno a „ono to dobře dopadne“, ale **stanovte si konkrétní kroky** k uhlazení třecích ploch konfliktu a narovnání vztahů mezi vámi. Je dobré **průběžně sledovat** vzájemné chování účastníků konfliktu a zvažovat, zda nehrozí jeho opětovné vzplanutí. Podrobně se **sebereflexi** a zjistěte, jak na sobě můžete pracovat – je totiž možné, že konflikty vyvoláváte samoúčelně vy sami, například v důsledku nezdravé rivality. Vidět třísku v oku svého bratra bývá snadné, ale trámu ve vlastním oku si mnohdy nejsme vědomi.

Známa věta praví: „Nesouhlasím s tím, co říkáte, ale budu do smrti bránit vaše právo to říkat“. To vystihuje způsob, jakým bychom se měli naučit přistupovat k názorové rozdílnosti. Nejde o projev slabosti, ale o rozvíjení schopnosti nejen obhájit své vlastní názory a být schopen respektovat ty, se kterými se neztotožňuji. To, že se občas ani přes veškerou snahu obou stran prostě neshodneme, je totiž také v pořádku. Jde především o to, jak se k takovému rozporu postavíme. Zda čelem, s respektem k názorům druhých, či zády nebo neurčitě, nerespektující množství možných úhlů pohledu. Skautský oddíl je demokratickým společenstvím a rozdílné názory členů vedení by neměly narušit atmosféru vzájemného přátelství a tolerance. Mějme na paměti, že dětem, které naše jednání pozorně sledují, jdeme příkladem a že vzorce našeho chování přijímají za své. ✕

Více informací ohledně toho, jak řešit nejen mezigenerační konflikty, naleznete např. zde:

■ **Řešení konfliktů a umění rozhodovat** (Jiří Plamínek, Praha: Argo, 1994)

Co byste dnes při předávání oddílu udělali jinak?

K předání 3. oddílu došlo na konci školního roku 2017. Mými nástupci se bohužel stali Panda s Janinou. Mé zklamání nevychází z toho, že bych předal oddíl špatným nástupcům, ale nástupcům, kteří už dlouhodobě dělají pro středisko první poslední a nemohou se naplno věnovat své rodině. Škoda, že se mi nepodařilo přesvědčit někoho bez portfeje. Rozloučení ze strany oddílu proběhlo velmi dojemnou cestou, proto jsem chtěl udělat každému specifický dar na rozloučenou. Bohužel jsem jen předal vlčatům fauníky (oddílová obrázková zvířátka) a poděkoval za krásné prožité roky. **Pavel Hurt – Mamut, 3. oddíl Kejklíři, Klecany**

Pokud bych předával ještě někdy skautský oddíl, dá si říci, že bych udělal vše úplně jinak. Předávání oddílu je totiž „činnost“, kterou není dobré uspěchat, je potřeba si předání s novým oddílkem naplánovat. Již teď bych nového vedoucího oddílu více zapojoval do chodu před samotným předáním (schůzky, výpravy), seznámil bych ho více s dětmi v oddíle (charakterové rysy, vlastnosti, ...). Je důležité, aby děti nového vedoucího znaly a měly k němu důvěru hned od začátku. Zároveň aby proběhlo seznámení s rodiči. **Martin Dvořák – Klix, mediální zpravodaj střediska Dakota, Cheb**

Kdybych měla vedení oddílu předávat znovu, vyhradila bych si na to více času. Samotné předání oddílu mé nástupkyni proběhlo v podstatě až na táboře, i když jsme spolu již před tím několikrát debatovaly o poměrech v oddíle a ve středisku. S odstupem času ale vidím, že to bylo málo. Přestože nebylo ze začátku jasné, kdo se stane mým nástupcem, měla jsem se už od září více snažit, provést případné adepty celým školním rokem, ukázat jim, jak sestavuji roční plán činnosti našeho oddílu, co a kdy přes rok dělám apod. Mrzí mě, že jsem si samotné předání více nerozvrhla a odbyla jej až v posledních měsících před táborem. **Klára Maťušková – Holly, 13. oddíl Slunovrat, Blansko**

MONIKA SMRČKOVÁ – ŠIKULA

Positivní, usměvavá, zodpovědná, spolehlivá, pečující, milující, kreativní, organizovaná, avšak závislá na svém diáři, sportovní, se zájmem o českou módu, design, přírodu. Miluje jídlo, své dioptrické brýle, má ráda divadla, aktivní odpočinek a cestování.

Jak jsem odešla z oddílu

Dělám toho víc než kdy dřív!

Jmenuji se Monika, svou skautskou přezdívku jsem získala na prvním táboře v 7 letech, kdy jsem šplhala po neukotvené tyči od teepee držené několika vedoucími pro „prsten vzduchu“, který visel nad tábořištěm asi ve výšce pěti metrů (tak si to pamatuji já, mohly to být metry dva, ale také klidně deset). Od té doby se mi neříkalo jinak než Šikula.

V družině a později v oddíle jsem měla funkci rádce. Ještě bez vůdcovského kurzu jsem na výjimku zastávala post zástupkyně oddílu a nyní jsem už zástupkyně vůdce střediska. Musím ale přiznat, že většina mých funkcí byla vždy spíše papírová. Ano, co se mi řekne, to udělám, a troufám si tvrdit, že dobře. Snažím se nic neflákat (tedy kromě školy).

NE VŽDY SE VŠE PODAŘÍ

V roce 2007 nám naše vedoucí Elár oznámila, že čeká miminko, a ráda by proto se skautem trošku polevila. Nedivila jsem se, protože tou dobou nebyla jen rádkyní skautek, ale zároveň vedoucí oddílu a vůdkyní střediska. Automaticky se počítalo s tím, že se oddíl předá mně, že to zmáknou, dál ho povedu a budu rozvíjet. Tečka! Tou dobou mi bylo asi 14 let a rovnou přiznám, že jsem to nezvládla. Nedokázala jsem si připravit takový program, který by bavil holky téměř stejně staré jako já, a zároveň dosáhnout toho, aby mě vnímaly jako autoritu, když jsem byla dosud řadový člen jako ony. Zanedlouho byla Elár zpět u oddílu, jakoby se nic nezměnilo. Ve mně to ovšem zanechalo stopu. Uvědomila jsem si, že nechci vést děti každý týden na schůzce. Ráda připravím jednou za čas program, moc ráda pomůžu na jiných akcích, obzvlášť na táboře, ale ne pravidelně.

Dnes hodnotím svou aktivitu u oddílu velmi bídně. Chodím do školy, věnuji se tvorbě vlastních výrobků a navíc jsem se přestěhovala do jiného města. Mám ovšem pocit, že když už se na akcích ukážu, nejsem tam zbytečná. Nepřipadá mi,

že k oddílu už nepatřím. Děti si mě pamatují a myslím si, že mě mají rádi. Také bych neřekla, že bych se teď cítila být méně skautem. Věřím, že pro mě byl dlouhé roky skaut druhou rodinou, která mě vychovávala, předávala mi zkušenosti a hodnoty, ze kterých stále těžím. Také věřím, že jsem díky skautu získala vůdčí či organizační schopnosti. Například ve školním kolektivu na střední škole jsem si vždy dokázala spolužáky srovnat a přesvědčit je, aby se vyjádřili ke všem potřebným věcem – při řešení maturitního plesu obzvlášť.

OTEVŘEL SE MI CELÝ SVĚT

Během doby, co jsem „prýč z oddílu“, jsem se skauty navštívila Švédsko v době Jamboree, ale my to měli spíše jako poznávací zájezd. Dvakrát jsme byli v Anglii. Jednou s mým střediskem a podruhé se skauty litoměřickými, se kterými jsme v kontaktu. Loni v září jsme zase s roudnickými skauty sjížděli rakouskou řeku Salzu a na letošní léto plánujeme expedici do Norska. Zároveň Ústecký kraj už pravidelně vypravuje posádku na Intercamp a je jisté, že pojedou i na Jamboree do Ameriky, což mě sice úplně neláká, ale určitě mi přijde skvělé mít tu možnost. Mezinárodní forma skautingu se mi hodně líbí. Baví mě, že i za oceánem jsou lidi, kteří smýšlí podobně a se kterými si hned můžeme říkat „bratře, sestro“, což prolomí prvotní bariéru v seznamování. Navíc samozřejmě můžeme navzájem poznávat další kouty a kultury světa. Tato možnost programu s oddílem, jednotlivě či s dalšími skauty z kraje i republiky, mi přijde jako skvělá, jedinečná a obrovská příležitost.

Z ODDÍLU JSEM SI ODNESLA...

Aktuálně třetím rokem studuji na vysoké škole obor Biologie. Studium mě docela baví, ale na spoustu předmětů bych dala mnohem víc času než jen jeden semestr. Vědomosti nabyté ve škole jsem zase zužitkovala, když jsme šli asi 2 hodiny kolem rybníka u tábořiště a já skautům vyprávěla o rostlinách. To mě bavilo a myslím, že i je. Bohužel když se něco neopakuje, zapomíná se, takže teď už toho zase vím jen málo. To proto, že zkoušku z botaniky jsem již úspěšně zvládla a je třeba soustředit se na další předměty. Myslím, že zájem o přírodu a lásku k ní v nás ve středisku budovali dobře. Nemyslím si, že by moje rodina byla ekolhostejná, to rozhodně ne, ale vyložení lásku k pobytu v lesích ve mně vyvolal asi více skauting. A to i přes všechny nástrahy a bubáky, kteří tam jistojistě jsou.

Když zrovna nejsem na skautské výpravě, ale na obyčejném výletě či dovolené, často pracuji s mapou. Neříkám, že bych se to bez skauta nenaučila nebo že neskauti s mapou neumí, ale líbí se mi, že tím mezi vrstevníky často vynikám. Myslím, že díky skautu jsem ztratila podvědomý strach z neznámého, jsem docela flexibilní, čili případně dokážu věci přepřelánovat dle aktuálních potřeb. Možná i proto jsem se nebála se třemi kamarádkami a dodávkou vyjet naslepo (nemohla jsem se věnovat plánování) na 14 dní na roadtrip do Norska. Byla to skvělá dovolená a krásně jsme to zvládly.

NEBUĎME LÍNÍ!

Před závěrem bych se chtěla pochlubit tím, že jsem začala podnikat. Háčkuji kulíšky, rukavice, nákrčníky, čelenky a plánuji i svetry. Také trošku šiji. Považuji za úspěch, že svými výmysly a triky dokážu ovlivnit své okolí tak, že si je také zamiluje. Já totiž nesnáším, když mám „holou hlavu“,

a zároveň se snažím zahřát. Totiž, k využívání kulichů jako prvního „tepelného čerpadla“, jsem už navedla několik kamarádů, nemluvě o tom, že kulich se rozhodně hodí i v létě, například na spaní ve spacáku. No a když si pořídíte ručičky vyrobeného kulicha či čelenku z merino vlny (ovčí, příjemná, antibakteriální, hypoalergenní, prodyšná), zvolíte si barvy výrobku, případně i obrázek, máte jistotu, že vás kulich zahřeje, a k tomu vás bude bavit. Dokonce mě to vrátilo i zpátky ke skautu, protože jsem nedávno dělala zakázku kulíšků s lilielemi a troufám si tvrdit, že se velmi povedly. V současné době tedy ve volném čase nedělám nic jiného a hrozně mě to baví. Pokud by vás moje tvorba zajímala, dovoluji si vás pozvat na stránku spruce.cz, kde se dozvíte více.

Úplným závěrem jen dodám, že čas strávený s oddílem mě hodně bavil, společná příprava táborových a jiných programů mě bavila snad ještě víc a život po oddíle není o nic horší. Já pokračuji v tom, co mě nejvíc bavilo – účastním se akcí a jejich organizace, využívám možnosti mezinárodního skautingu, který umožňuje poznat tolik nového, až z toho přechází všechny smysly, a také jsem se pustila do vlastního podnikání. Co budete dělat vy, je jen na vás, nejdůležitější je nemít nízké cíle a nebyť líný. ✕

FOTO: AUTORKA

NAŠLAPANÉ DOBRODRUŽSTVÍ

SHERLOCK KOUMES

V KINECH VE 2D A 3D

OD 29. BŘEZNA

ROCKET

SherlockGnomes.com

[/SherlockGnomes](https://www.facebook.com/SherlockGnomes)

[#SherlockGnomes](https://www.instagram.com/SherlockGnomes)

LUKÁŠ HARAGA – LUKY

Rád skautům připravuje výzvy, na které nezapomínají, a zároveň jim do života vnesou nový pohled na sebe sama. Vychovává zážitkem. Silným zážitkem. Mimo skauting nepohrdne badmintonovým zápasem, procházkou v horách ani debatou nad smyslem života.

Mít z koho vybírat Zodpovědnost od benjamínka až po vůdce oddílu

Než se batole naučí chodit, mnohokrát spadne. Kdyby po každém pádu dostalo takříkajíc „na zadek“, naučilo by se chodit dřív? Lépe? Co batole učít chodit tak, že bychom ho pořád drželi, aby neztratilo rovnováhu, aby nikdy nespadlo? A co mu nedovolit vůbec chodit a pokaždé ho přenést tam, kam chce jít? Když se dítě učí chodit, dospělí přirozeně ví, že si to musí vyzkoušet samo a že si musí prožít i ty pády na zem, tu bolest, kterou pád způsobí. Naše úloha spočívá v tom, že ho občas chytíme za ručičky, aby drželo rovnováhu, že ho občas necháme spadnout, ale hlavně že s ním sdílíme radost, když se mu podaří ujit první kroky samo, či smutek, když ho pád na zadek zabolí.

Někdy se tento náš přístup změní a děti potrestáme, nedovolíme jim udělat chybu či je k některým činnostem ani nepustíme. Cílem však není ochránit děti před nástrahami tohoto světa, ale naučit je, aby se dokázaly ochránit samy. Vůdce může v oddíle vytvořit prostředí, které zodpovědnost u členů podporuje, nebo naopak. Chce-li děti vést k zodpovědnosti, pak nutnou podmínkou je, že sám bude zodpovědný. Bude-li po dětech chtít věci, které sám nedodrží, nebudou je dodržovat ani ony.

K zodpovědnému chování skauty vedeme od jejich prvního dne v oddíle, ovšem míru odpovědnosti je nutné přizpůsobit jejich věku. Benjamínci mohou mít za povinnost nosit si na každou schůzku papír, tužku a šátek; vlčata a světlušky si mohou samy připravit snídani na výpravě; skauti a skautky si dovezou suroviny a uvaří i oběd. Budeme-li cílevědomě vychovávat skauty k zodpovědnosti jak vůči sobě, tak i celé družině či oddílu, za pár let z nich vyrostou samostatní a schopní lidé. Lidé, kterým bude snazší předat oddíl, neboť budeme vědět, že se úkolu zhostí zodpovědně.

SPADNI NA ZADEK

K tomu, aby lidé přebírali odpovědnost, si musí prožít důsledky svých činů – musíme je občas nechat „spadnout na

zadek“. Nevzal sis šátek na schůzku? Pak nemůžeš hrát hru, při níž je šátek nutný. Často vyrušuješ při hře? Nebudeš ji tedy hrát. Nevzal sis svačinu na výlet? Budeš tím pádem chvíli hladý. Důsledky ovšem nemusejí nutně být nepříjemné – radost dítěte z toho, že udělalo první krůčky, je taky důsledek. Stejně tak radost vlčat poskakujících kolem ohně, který sama připravila.

Některé důsledky jsou zcela přirozené („budeš hladý“) a některé definuješ ty jako vůdce („pokud vyrušuješ, nebudeš hrát hru“). I když se někdy důsledky nastavují poměrně těžko, stojí za to nad nimi přemýšlet, neboť to bývá dlouhodobě účinnější než trest. Nezapomeň, že děti mají předem vědět, jaký důsledek bude následovat, pokud poruší pravidla. Díky tomu se samy stávají odpovědnými za své činy – vědí, co tyto činy způsobí. Nastavením důsledků spoluvytváříš atmosféru v oddíle, a tak pečlivě zvaž, zda jsi připraven důsledky plnit, zda jsou přiměřené a zda sledují předem stanovený cíl.

SKAUTSKÁ VÝCHOVNÁ METODA

Je-li naším cílem vychovávat ke skautskému „Bud' připraven!“, pak SVM ukazuje konkrétní způsob, jak toho dosáhnout, a poskytuje účinné nástroje, které k tomu mohou pomoci. Bez zodpovědného přístupu přece nelze „být připraven!“

Učení se zkušeností je tou správnou cestou k přebírání odpovědnosti. Jejím výchozím bodem však je, že dětem umožníme tu zkušenost získat. Postaví si vlče na táboře stan, do kterého při dešti poteče? Nevadí. Připrav si náhradní spacák, ale nech ho prožít si, jaké to je, když nevěnuje péči stavbě stanu. Dej mu pocítit důsledek jeho nedůslednosti, promluv si s ním o tom a ukaž mu cestu vedoucí k tomu, že příště bude mít radost z toho, že stan postavil správně.

Staví skautky slibový oheň a ty vidíš, že se jim ho nepodaří zapálit? Sděl jim, že „slib skládáme u hořícího ohně“. Pokud oheň nakonec nezapálí, ten den nikdo slib nesplní. Nedávej jim to však za vinu a nezapomeň si s nimi o celé situaci promluvit a rozebrat, proč se jim oheň nepodařilo zapálit a co musí udělat pro to, aby to příště vyšlo. Nenechávej proto slibový oheň na poslední táborový den, aby skautky měly možnost svou chybu napravit.

Enapravuj předčasné chyby dětí, je to podobné, jako bys batole pořád držel za ručičku, aby udrželo rovnováhu. Aby se naučilo chodit, potřebuje stát samo – bez pomoci. Stejně tak i skaut si chce stan, ohniště atd. postavit sám – a poznat, jaké to je, když to neudělá správně. Pokud stan nebo ohniště postavíš sám či úkol svěříš tomu, kdo to umí, pak se to ostatní nenaučí.

Upřednostni zkušenost dětí před dokonalým výsledkem, na kterém se děti nepodílely, případně tam byly pouze v roli „podavačů hřebíků“. Cílem je poskytnout dětem zkušenost a příležitost se z ní poučit. Až potom následuje kvalita či rychlost. Samozřejmě že k učení se zkušeností je potřeba přistupovat i s ohledem na bezpečnost. Když nadšené vlče běží za balónem k silnici, kde jede auto, je na místě, že na něj vůdce zařve a zabráni tím neštěstí.

Družina je základ fungujícího oddílu a poskytuje prostředí pro učení zodpovědnosti jednoho vůči druhému – pokud toho prostředí vhodně využijeme. Připrav pro děti projekt, ve kterém budou spolupracovat a něco si připraví samy doma. Promluv si s nimi o tom, že je důležité, aby

každý splnil svůj úkol, jinak se výsledek nepodaří. Může jít o lékárníčku do klubovny, video na Facebook nebo organizaci výpravy.

Vytvořte si systém sloužící k předávání zpráv v rámci družiny. Pošleš SMS rádkyni, ta ji přepošle Petře, ta zas Jitce atd., až to dojde k Hance, která ji pošle tobě. Když se ti zpráva od Hanky vrátí, víš, že všichni členové zprávu obdrželi, a snadno se zjistí, kdo řetěz zpráv přerušil. Členové družiny budou vědět, že na každém z nich záleží, jestli zpráva doputuje všem.

Program osobního růstu učí odpovědnosti za sebevzvoj. K tomu, abychom měli chuť růst, potřebujeme vhodnou motivaci. Skautská stezka či odborky mohou podporovat motivaci vnitřní (dělám to proto, že se sám chci zlepšit), která je pro zodpovědnost důležitější než vnější. Nejde o to být lepší než kamarád, jde o to, abych byl lepší, než jsem byl před měsícem. Pokud kamarád něco umí lépe, může mi pomoci – srovnávání je žádoucí, ovšem cílem není být lepší, ale poznat, v čem mohu já posunout jeho a v čem naopak on mě. Tomuto tématu se věnuje článek Potrestání odměnou (v bibliografii na konci textu).

Pro rádce a činovníky jsou skvělou příležitostí k osobnímu růstu vzdělávací kurzy, ať už rádcovský, čekatelský, vůdcovský, či nějaký neskautský kurz. Spokojený život každého z nás je postavený i na tom, co v životě dokážeme a zda máme chuť se učit novým věcem, které nás posouvají dopředu.

To, aby výchova k zodpovědnosti dobře fungovala, je úkolem **dospělých průvodců**. Ti by měli dětem pomáhat

a provázet je skautským životem. Když má batole radost, že překonalo první krůčky, tak ji chce sdílet s rodiči. I ten pád na zadek potřebuje s někým sdílet. Úkolem průvodců je být poblíž, když skaut zažívá úspěch či neúspěch, a podporovat ho v dalším zkoumání světa kolem nás.

VEĎ SVÉ VŮDCE

Tak jako skauti mají mít možnost prožít si důsledky chybných rozhodnutí a sdílet vítězství či pády, stejně je tomu i u rádců, podrádců a všech členů vedení. Důležitým krokem k posílení odpovědnosti a získání zkušeností s vedením lidí je vůdcovství družiny či oddílu. Z těchto kluků a holek se pak mohou stát skvělí vůdci i v profesních životech.

Než se někdo stane rádcem, vysvětlí mu, že rádcování není jen povinnost, ale zejména příležitost k osobnímu růstu, a že zkušenosti může využít i v osobním životě. A že skautské vzdělávací kurzy mu v tom velmi pomůžou.

Dobry vůdce jde příkladem a tak i on musí neustále přemýšlet nad tím, jak sám sebe posouvat dopředu. Možností, jak cíleně vést skauty k zodpovědnosti, je spousta a každý si může najít svou cestu. Nezapomínej tu cestu neustále hledat a pracovat na sobě, nejvíce toho totiž předáš svým vlastním příkladem. ✖

☐ Potrestání odměnou (Tomáš Čakloš a Tomáš Řehák, Skauting, říjen 2017) – článek se mimo jiné věnuje tématu práce s důsledky, což úzce souvisí s odpovědností a rozvádí tak některé myšlenky tohoto článku.

Aktivní dovolená v horách a na kole

alpina
cesty za dobrodružstvím

Více než **500** termínů zájezdů
v pohodové partě

www.alpina.cz

BARBORA CIMLEROVÁ – BAJČA
Vedoucí střediska v Plzni.
Ráda si zahraje frisbee.

Oddílový rok

Mladí rádcové se ve své roli potýkají s mnoha nepoznanými situacemi, mezi které často patří i nové nastavení vztahů s oddílovou radou. Tento program cílí na oboustranné stmelení nastupujících a stávajících členů oddílové rady. Rádce by měl ujistit, že vedoucí oddílu mohou být dobrými parťáky a potřebnou oporou, a zároveň jim ukázat, co s sebou ne-se vedení družiny či oddílu. Program jsem čerpala a upravila z materiálů k víkendové motivační akci TMEL, které jsou dostupné zde: [∞ goo.gl/jmU8zw](https://goo.gl/jmU8zw). Samotný program včetně všech podkladů pak zde: [∞ bit.ly/2Dx2tyu](https://bit.ly/2Dx2tyu).

Cíle	Nově nastupující rádcové se zapojí do týmu oddílové rady. Uvědomí si, co obnáší práce vedoucího, a že se mohou na ostatní členy obracet s prosbou o rady.
Účastníci	Nastupující rádcí + členové oddílové rady
Příprava	cca 1 h
Délka	cca 1 h
Pomůcky	Archy s měsíčními plány, pomůcky pro plnění aktivit (počet sad dle počtu týmů), kartičky na označení splněné aktivity, písťalka/silnější hlas, časomíra

ÚVOD

Účastníky rozdělte do skupinek 5–6 lidí, čímž se stanou oddílovou radou nového oddílu. Jejich úkolem bude postarat se o tento nový oddíl skrze přípravu schůzek, výprav a tábora. Oddílům rozdejte plán činnosti na následující 2–3 měsíce a vysvětlete, že aby se oddílu dobře dařilo, musí mít název a spoustu spokojených členů. Název je věcí shody, spokojení členové výsledkem atraktivity programu připraveného pro nováčky.

PRAVIDLA HRY

Cílem oddílu je získat co nejvíce nováčků. V každém měsíci se konají 3 schůzky a 1 výprava. Schůzka se skládá ze tří programů, výprava pak ze tří programů, dvou cest a jednoho ubytování. Jednotlivé části schůzky (příp. výprav) se připravují splněním odpovídající aktivity. Na přípravu schůzky jsou 3 minuty, na přípravu výpravy 6 minut. Pokud se povede připravit kompletní akci (tj. splnit 3 aktivity v případě schůzky a 6 u výpravy), získává oddíl nováčky; v opačném případě oddíl nováčky ztrácí. Po 2–3 měsících přichází na řadu příprava tábora. Na tu má oddíl 10 minut. Pokud se tábor podaří připravit, oddíl stvrzuje počet získaných nováčků, v opačném případě o půlku nováčků přichází.

Nováčci se získávají s ohledem na připravený program schůzek a výprav. Ten může být kvalitní nebo zábavný. Pokud zvolíme pro schůzku pouze zábavné programy, jsou děti nadšené a přivedou 1 nováčka. Při zavedení pouze kvalitního programu jsou nadšení rodiče, což znamená 2 nováčky. Pokud je program rozmanitý, tj. proběhne aspoň jeden program každého typu, získáváte nováčky 4 (jednoho za zábavu, dva za kvalitu a jednoho za rozmanitost). Nepovede-li se připravit kompletní schůzka, oddíl přichází o 2 nováčky. U výprav se zisk i ztráta nováčků násobí oproti schůzce dvěma.

Za splnění aktivity si členové vyzvednou u organizátora kartičku splnění, kterou přilepí do aktuálně připravované akce.

AKTIVITY A ČASOVÝ ROZVRH

Aktivity by měly odpovídat jejich reálné náplni. Doporučuji začlenit aktivity cílené na hráčskou skupinu a předem si vyzkoušet jejich časovou náročnost. Základní aktivity by měly pokrýt zábavný program, kvalitní program, cestu, ubytování a tábor. Zároveň je možné zavést stezku nebo rozšířit spektrum akcí, programů a úkolů podle chuti.

Základní časový rozvrh vyplývá z pravidel. Na začátku nechte týmům čas na tvorbu názvu, představení oddílů a vymyšlení strategie. Hra běží nepřetržitě v rytmu 3 minuty – 3 minuty – 3 minuty – 6 minut. Další materiály ke hře, rozepsaný časový rozvrh, tipy na konkrétní úkoly a jejich případnou gradaci najdete zde: [∞ bit.ly/2Dx2tyu](https://bit.ly/2Dx2tyu).

REFLEXE

Debata nad tím, jak účastníci vnímali hru zasazenou do oddílového prostředí. Přemýšleli nad kvalitou/zábavností programu? Může rádce při příštím plánování vytvořit s někým tandem pro zajištění části nadcházející akce? Apod. Směr reflexe by měl vycházet hlavně z toho, jaká byla/je atmosféra v oddílové radě.

Jako první tuto aktivitu vyzkoušela skupina roverů ze střediska Střela v Plzni. O své postřehy z realizace se s námi podělila vedoucí Kostá.

ZKUŠENOSTI Z REALIZACE

Někdy je těžké odhadnout, jak rychle se budou jednotlivé úkoly plnit. Proto je nezbytné si je předem vyzkoušet a mít připravenou jejich těžší i snazší variantu. My jsme často museli úkoly ztěžovat, aby byl udržěn časový tlak. Občas se stávalo, že v některém týmu bylo moc hráčů, kteří potom neměli co dělat, protože na plnění úkolů jich stačilo jen pár. Při plnění bylo vidět, že si každý volí to, co mu jde nejlíp, proto čím jsou úkoly rozmanitější, tím lépe. ✖

FOTO: KLÁRA KOZÁKOVÁ

LUCIE RŮŽIČKOVÁ – ŠTĚNICE

Bývalá vedoucí střediska Prosek Praha, která nyní pracuje na ústředí jako koordinátorka vzdělávání hospodářsko-organizačních činovníků a personalistických projektů, vede oddíl benjamínků a objevuje, co vše obnáší její nová role chatařky.

Mentory a mentorky do každého střediska!

Máš ve svém okolí někoho, koho můžeš pravidelně žádat o radu a pomoc? Někoho, o koho se můžeš opřít v náročných momentech, s kým můžeš sdílet úspěchy i plánovat další rozvoj oddílů či střediska? Někoho, koho baví předávat ti své skautské i životní zkušenosti? Pojďme společně vykročit k tomu, aby měl každý na své skautské cestě svého průvodce, mentora či patrona

Mentorský systém vedení a vzdělávání je vložený do samých základů skautské výchovy. Družinový systém je postavený na mentorských základech. I vedoucí oddílů mentorským přístupem rozvíjí družinové rádce a rádkyně. Na vzdělávacích kurzech sami zažíváme spolupráci například s patroňy. Jak ale pracujeme s učením se od starších a zkušenějších u dalších činovníků přímo ve skautských střediscích? Nezapomínáme na ně?

Na podobnou podporu oddílovým nebo střediskovým vedoucím, výchovným zpravodajům či hospodářům zatím nemáme v hnutí „systém“. Ale pozitiva, která může mentoring do střediska vnést, známe. Jmenujme pro představu pomoc s udržení motivace, se zmírněním nejistoty z nové

role, s rozvojem vlastního potenciálu, s překonáváním výzev, ale i pomoc s propojením různých generací na středisku. No, není toho málo. Přesto má mezi výše zmíněnými vedoucími oddílů, středisek, výchovnými zpravodaji či hospodáři mentora nebo mentorku málokdo.

OSLOVME NAŠE PŘEDCHŮDCE

Mnoho střediskových vedoucích popisuje pocity, kdy jsou na vše sami. Očekává se od nich hodně, včetně podpory a motivace členů svého týmu. A kde hledat ty, kteří podpoří je samotné? Prvním krokem může být snaha hledat mezi těmi, kteří si třeba v minulosti prošli podobnou zkušeností. Ti jsou ideálními kandidáty na dlouhodobé podporovatele současných vedoucích oddílů, středisek, hospodářů či výchovných zpravodajů. Zkusme je cíleně hledat, oslovovat a zapojovat. A nemusíme při tom mít pocit, že bývalé činovnice a činovníky něčím „otravujeme“. Být mentorem je krásná zkušenost. A rosteme a učíme se při ní všichni. Vnášet druhým lidem do života radost, pomáhat jim cítit se dobře ve své roli a věřit sami v sebe je totiž smysluplné a naplňující poslání.

ZAČÍNÁME PLAKÁTEM

Pro ty z vás, kterým podpora dospělých na středisku prostřednictvím mentoringu dává smysl, jsme nachystali informační plakát. Najdete jej jako přílohu tohoto časopisu nebo na skaut.cz/mentoring. Obsahuje konkrétní tipy pro ty, kteří si chtějí svého mentora či mentorku najít, tipy pro ty, kteří chtějí být někomu mentorem, tipy pro úspěšnou spolupráci i přehled toho, co všechno mohou mentoři i mentovaní díky vzájemné spolupráci získat. Zkuste proto plakát nebo samotné téma mentoringu přinést na své střediskové či okresní rady a zamyslet se společně nad tím, jak můžete aktivně pomoci tomu, aby dospělí činovníci ve vaší organizační jednotce cítili skutečný zájem a dlouhodobou podporu od svých předchůdců a vzorů. Tipy z plakátu vám budou inspirací.

DOHODA A PAK PODPORA

Možná se nyní ptáte: *jak dohoda souvisí s mentoringem?* Odpověď se nabízí ve chvíli, kdy přemýšlíme nad prací s dospělými v hnutí perspektivou cyklu dobrovolníka. Ten má své fáze, které se vyplatí nepřeskakovat. V našem hnutí je poměrně běžná situace, kdy mladý člověk přebírá oddíl, středisko, hospodaření nebo se pokouší o ustavení funkce výchovného zpravodaje a přitom neví, jak dlouho a za jakých podmínek bude svou roli vykonávat. Věřím, že má na začátku chuť a odhodlání, ale je mi jasné, že pokud s ním nikdo neprobírá jeho situaci, jeho plány, jeho radosti i strasti, jeho touhy po změně, může velmi snadno získat pocit, že je jen figurkou v nekonečném skautském kolotoči.

Součástí dobré práce s dospělými v organizaci je proto nejprve umění se na začátku dohodnout a následně umění dlouhodobě podporovat činovníky a činovnice v průběhu výkonu jejich funkce. Díky široké nabídce zajímavých kurzů a vzdělávacích akcí máme někdy tendenci odškrtnout si políčko podpory tím, že se těchto vzdělávacích akcí účastníme. Vnímejme ale vzdělávací akce spíše jako jeden ze dvou důležitých předpokladů toho, že budeme naše role a funkce zvládat s přehledem a radostí. Tím druhým předpokladem je dlouhodobá podpora – a tady je prostor pro mentoring. →

VYUŽIJTE OBĚ PŘÍLOHY ČASOPISU

Všem z vás, kterým se ještě na středisku nedaří uzavírat dohody a nabízet mentoring jako součást dlouhodobé podpory činovnic a činovníků v různých funkcích, doporučuji pracovat s přílohami tohoto časopisu. Na předchozích dvou stranách se nachází všíta příloha věnovaná první fázi práce s dospělými – uzavření vzájemné dohody. Pokud na vašem středisku podobně s dospělými nepracujete, zkuste dohody uzavřít zpětně a možná zjistíte, jak tento jednoduchý krok pomůže s rozpuštěním mnoha nevyřčených strachů, negativních očekávání, ale i s plánováním předávání jednotlivých rolí. Společně s druhou přílohou – plakátem, který se věnuje mentoringu, tak můžete postupně skládat mozaiku inspirace pro dobrou práci s lidmi na vašem středisku. ✘

CO JE MENTORING?

Mentoring je vztah dvou osob, kdy mentor předává své zkušenosti a znalosti mentorovanému. Mentor působí jako průvodce v určitých oblastech či tématech a pomáhá mentorovanému nalézt správný směr, sebedůvěru či řešení.

CO PŘINESE MENTORING MENTOROVANÝM?

- už nebudou na výzvy sami
- možnost získat cenný pohled zvenčí
- příležitost načerpat inspiraci ze zkušeností mentora/mentorky
- rychlejší a snadnější orientaci v nové roli/funkci
- průvodce v hledání vlastní cesty
- podporu vlastního rozvoje a motivace
- cenné rady, kontakty a podnětné diskuse

CO MENTORING PŘINESE MENTOROVÍ/MENTORCE?

- pomohou kvalitě skautingu svými zkušenostmi
- podpoří někoho na startu a usnadní mu cestu
- posbírají nové zkušenosti s vedením lidí
- dostanou možnost vidět skauting z nové a čerstvé perspektivy
- získají příležitost inspirovat sebe i druhé a radovat se z jejich úspěchů
- budu mít dobrý pocit z toho, že někomu pomohli
- mohou najít nová přátelství

V příloze najdeš plakát o mentoringu s nápady na to, jak mentoring ve vašem středisku rozvíjet!

LADISLAV PELCL – BILBO

Vedoucí střediska s oddílem hledajícím vedení, člen Náčelnictva se zaujetím pro výběr starosty a otázku dospělých, šéf týmu Cintry, táta se zájmem o budoucnost demokracie a naší země.

Dar, a ne půjčka

V tomhle sloupku se podíváme na skrytou formu šikany, která se sem tam ještě vyskytuje – u dospělých. Schválně, jsou-li vám tyto výroky povědomé:

Alberte, když oddíl nevezmeš ty, tak zanikne. Opravdu bys to chtěl těm klukům a holkám způsobit? To bys zradil své kamarády a skautské ideály? To fakt klidně plivneš na uhlíky ze slibového ohně? Ty to oddílu dlužíš; vzpomeň si, co ti všechno dal!

Podobná slova nejčastěji zaznívají ve chvíli, když se končí vedoucí oddílu či zasloužilí stařešinové zoufale snaží předat vedení oddílu, střediska (ale třeba i kurzu) někomu, kdo se na to nechystá. Možná ho tyhle podpásové apely přimějí zvážít plánovaný odjezd na Erasmus nebo záměr si od oddílu na čas odpočinout. Velmi často toho ale bude později litovat; to, že neměl svobodnou volbu vybrat si, že oddíl či středisko povede, se většinou projeví na jeho nadšení a postojích.

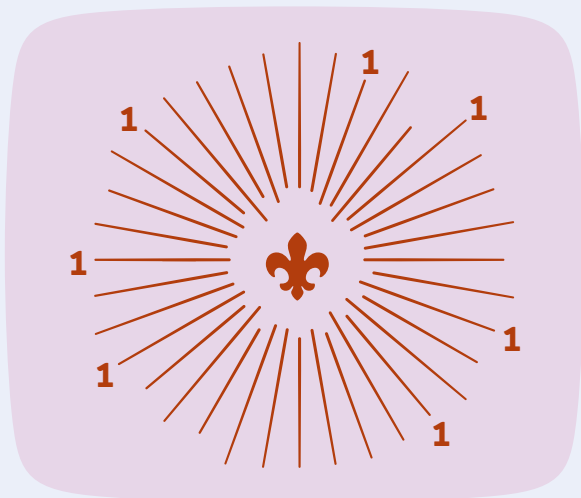
Jiná věc je přemlouvání, kdy vám někdo pozici nabízí a popisuje, čím by byla pro vás zajímavá a proč se na ni hodíte. To je legitimní a leckdy to pomáhá lidem posunout se na pozice, o kterých by sami nepřemýšleli. Ale citové vydírání, jaké představují výroky výše, už je jasně za hranou – dotýká se manipulován k tomu, aby se pozice ujal, jinak se jeho vinou stane něco strašného. Tak to přitom není – oddíl jednou zrušený lze za rok obnovit; odmítnutí pozice nesouvisí s kamarádstvím – naopak: kamarádi by takovéto otázky nekladli. Skautské ideály nemluví o tom, že je správné dělat, co vás v danou chvíli nebaví a co dělat nechcete. Skautský slib vás zavazuje mj. pomáhat bližním, ale konkrétní volba (kdy, kde a jak) je na každém. To, co jste v oddíle zažili, je dar, ne půjčka. Můžete být druhým prospěšní jinak, i mimo oddíl či středisko.

Organizace musí být schopná nabízet práci pro ni jako radostnou výzvu. Odpovědnost za to je ale do velké míry na každém z nás – jak najdeme vedení střediska na příštím sněmu, nebudeme nikoho vydírat? Každý skaut by měl věren svému slibu aktivně zlepšovat svět kolem nás – v zaměstnání, občanském životě, politice či jinak. A skauting je jen jednou z těchto cest. Z mého pohledu velmi účinnou, rád mu tak svůj čas věnuji – ale je to na základě mého svobodného rozhodnutí bez vydírání. ✘

TOMÁŠ JANÍK – METHAN
Vedoucí 96. střediska Scarabeus, in-
struktor ČK Tři věže, doktorand fyzic-
ké geografie na PŘF UK a současně pra-
cující na územních plánech.

První princip – úkol Sisyfův

*aneb příběh cesty,
která nekončí*

VÍRA

Na úvod mi přijde správné čtenáři vyložit karty na stůl a uvést, z jaké pozice o Prvním principu píšu. Nehlásím se k žádné církvi. Neřekl bych o sobě, že jsem křesťan. Přesto беру moment víry jako jednu z nejzásadnějších věcí, která nás formuje. Víra nám zprostředkovává dotek s budoucím, s tím, že něco má cenu. Bez víry bychom se spokojili s tvrzením, že to nemá cenu, a šli od toho, bez víry bychom ustrnuli na místě.

SKAUTING A PRVNÍ PRINCIP

První princip je základem toho, co ze skautingu dělá hodnotovou organizaci a odlišuje nás třeba od fotbalistů a turistických oddílů. První princip, tedy povinnost k Bohu, v sobě nese víru, že naše činnost se snaží přibližovat k naplňování něčeho, co nás přesahuje a co současně dává životu jednotlivce smysl. Slovo Bůh se pro větší srozumitelnost v Prvním principu často nahrazuje. Mluvíme pak o „hodnotách, co nás přesahují“, ve slibu o nejvyšší Pravdě a Lásce, někdy o vesmíru, přírodě. Ať už je to cokoliv z vyjmenovaného, vždy je patrná nerovnováha mezi „malým“ jedincem – člověkem, a oním „velkým a nepředstavitelným“ Prvním principem, jehož interpretace budí pokoru, rozechvění i určitou zvědavost. Tahle zjevná nevyváženost nás vede k tomu, abychom se pokorně, ale současně svědomitě a pravdivě

snažili najít svoje místo ve vztahu k Prvnímu principu. Ale proč vlastně? Příkladem nám může být už jen naše bytí na světě. Naše pozice k němu je dvojitá – jsme jeho součástí a zároveň na něj ze své pozice pohlížíme jakoby zvenčí a na základě těchto dvou náhledů si ke světu formujeme vztah. Stejně je to i s Prvním principem – jsme součástí nejvyšší Pravdy a Lásky, vesmíru, přírody, ale také s těmito věcmi přicházíme do vztahu, zaujímáme k nim určitý postoj. Nedělat to by znamenalo rezignovat na víru, že jsme aktivním činitelem, který přemýšlí a koná.

PRVNÍ PRINCIP A CO DÁL?

Nezůstáváme však u teoretických koncepcí. První princip se týká nás teď a tady. Je pro nás spojkou mezi Bohem a naším konáním. První princip, to je vědomí hodnot, přemýšlení o tom, co je dobré, co pravdivé a co podle toho dělat. Můžeme ho připodobnit k brýlím, přes něž hledíme na svět. A nakonec to nemá za následek nic menšího, než že podle našeho vztahu k hodnotám žijeme. Nejvyšší Pravda a Lásky je pak vhodnou zastřešující formulací snažící se i ostatní hodnoty naplňující První princip vtěsnat do těchto dvou vystihujících slov a hodnot, které by měly formovat náš vztah ke světu.

PRVNÍ PRINCIP V DNEŠNÍM SVĚTĚ

Svět se mění. Nedostává se času k zastavení, mluvíme o postpravdivé době, všechno se dá koupit za peníze. Nebojme ale, hodnoty tu zůstávají, s měnícím se světem si jen žádají nové naplnění. Jsou nám kompasem, který ukazuje, co je dobré a co nikoliv. Současně si žádají neustálé poctivé promyšlení, ptaní se, setrvávání ve stavu neustálého hledání, vztahování se, co vlastně jaká hodnota znamená a jak ji lze vyjádřit činy. V každé době – středověku, osvícenství, komunismu, v dnešním světě Twitteru a Facebooku – byly hodnoty stejné, jejich projevy se však mohly lišit.

V tom spatřuji neustálou platnost a důležitost Prvního principu – měl by být chápán jako hodnotový rámec pro svět, jaký je. Jako velká příležitost pro využití víry k naplňování poslání skautingu, naší mise.

Hodnotový rámec Prvního principu je pojivem, které nás spojuje. Jeho prostřednictvím můžeme přispět k naplňování Prvního principu za svého života, s cílem vytyčeným zakladatelem hnutí Robertem Baden Powellem: „Pokusme se zanechat tento svět o trochu lepším, než jaký byl, když jsme na něj přišli.“

V současné době nezodpovědného nakládání s fakty a pravdou se svět zdá být komplikovanější než kdykoliv dřív. Ne, to není čas k zoufání. To je příležitost víry poctivě si „odmakat“ vztahování se k hodnotám. Neustále se ptát, zdali vše činím v souladu s vyššími hodnotami, ptát se jak sám sebe, tak nabídnout hodnotový rámec ostatním v oddíle. Být průvodcem, ne vedoucím, ukázat rámec a směr, ale volbu konkrétní cesty nechat na každém. A nakonec zůstat nohama na zemi, teď a tady, na zemi, která nepotřebuje frázevitá prohlášení o hodnotách, ale hodnoty promyšlené a aktualizované, které se budou zrcadlit v našich činech.

Celé je to vlastně nekonečný příběh, který nebude nikdy zcela naplněn. Příběh, ve kterém lze jen prohrát, nikdy zcela vyhrát – nikdy nebude na světě jen láska a pravda. Na druhou stranu, nehraje se o nic menšího než o to, že hodnoty tu budou i bez nás, my bez nich ale ne. ✘

Paní z rozhlasu na táboře? Klidně každý rok

EMA ZEZULOVÁ
Rakša břeclovské smečky vlčat.

Toto ráno je v táboře obklopeném prudkými kopci a řekou hektičtější než obvykle. Ještě před snídaní se schází vedení k válečné poradě. Náš tábor nezachvátily horečky, nedostali jsme vysokou pokutu od hygieny ani se neztratilo žádné vlče. Blázníme kvůli návštěvě jedné paní, která k nám přijede natáčet další díl prázdninového pořadu pro Rádio Junior.

Od začátku tábora poslouchám nepřijemné narážky, že nikoho z médií tady nechceme. Jako vystudovaná žurnalistka, bývalá novinářka a mediální zpravodajka všem škarohlídům vysvětluji, jak je potřeba se prezentovat na veřejnosti. Zmínky v médiích posilují dobré jméno Junáka, dělají nám reklamu, informují veřejnost o naší činnosti a přilákají nové členy. Má dobrozdání jsou zbytečná. Nad vyššími cíli převažuje zbledlý úklid všech zákoutí a k obědu tasíme nejlepší oddílové jídlo. Nervozita a strach je na všech vedoucích každou minutu patrnější.

V momentě, kdy k nám do tábora přichází milá redaktorka, oděna do sportovního a s těžkou taškou plnou technických vymožeností, se strach vytrácí. Vlčata ji ihned obklopují a hltají každé slovo. Po krátkém úvodu přichází úkol, který máme společně splnit. Stejný dostanou i posluchači. Naší výzvou je odlít ze sádry zvířecí stopu. Jenže kde stopu hledat, když je teplé léto a ze země se práší? Vlčata si s úkolem hlavu nelámou. Společná porada před plněním odpadá, kluci mají jasno a velí vzhůru. I nebohá redaktorka se všemi nahrávacími přístroji musí do nejprudšího kopce u tábořiště, na jehož vrcholku se tyčí les. Tam stopy vypátráme za pár minut, říkají si vlčata. Jenže ouha, cesta do kopce nás všechny vyčerpala a les je plný listí. Stopy nikde. Žádné obavy, výzvy se nebojíme, kluci velí strmě dolů k řece. Při cestě prozradí redaktorce do diktafonu úplně všechno, co se na táboře událo. Konec svahu těsně nad řekou je tak prudký, že jej sjíždíme po zadku a bezvadně se bavíme.

U řeky v metrových kopřivách stopy nalézáme a odléváme. Nadšení z úspěšného lovu si klestíme cestu zpátky do tábora. Po krátkém oddechu a otřepání se od hlíny je redaktorka opět v obležení vlčat. Dožadují se přehrání veškerého materiálu, který byl natočen. Úspěch je to velký a hláškami se bavíme ještě několik dní. Netrpělivě také vyčkáváme, kdy přijde náš příspěvek v rozhlasu na řadu. Chceme si totiž neobvyklé dobrodružství znovu připomenout.

A co by si přála vlčata příští rok na táboře? Aby přijela paní z rádia a zaznamenala další dobrodružství. Nebojte se tedy kontaktu s médií. Je to zábava a děti si natáčení užijí. Až vás někdo osloví, že k vám chce poslat reportéra, kývněte na jeho nabídku nebo se přihlaste na některou z mnoha výzev. Věřím, že si mediální pozornost užijete stejně jako naše smečka. ✕

KOMENTÁŘ

Pojďme nabízet větve místo stromů

BÁRA TICHAVOVÁ – ROZÁRKA
zpravodajka pro dospělé

Naši organizaci zní hlasy nařikající na nedostatek dospělých, kteří by vedli oddíly či jinak pomáhali. Na druhé straně víme, že dospělých tu nemáme málo, dle poslední zprávy k registraci přes 34 % z celkové členské základny.

Není pochyb o tom, že psů je v téhle problematice zakopaných víc, já chci zkusit pojmenovat jednoho z nich. Protože si myslím, že s ním můžeme něco dělat snad téměř všichni.

„Prosím tě, přines mi z lesa strom.“

„Cože???“

„Dobře, tak přines prosím náruč větví.“

„Ok, tak já jdu.“

Takhle nějak by se ve zkratce dala vyjádřit moje myšlenka. Pojďme se učit víc přemýšlet o malých zakázkách, o tom, jak jdou velké úkoly – vedení oddílu nebo střediska – rozkládat na malé. Na takové, které jsou ochotni lidé přijmout. Že to přece děláme? Myslím, že ne dostatečně. Pojďme se učit i jednotlivě činnické pozice rozdělovat na dílčí zakázky. V pozici výchovného zpravodaje může jednou z nich být rádcovský kurz, další vedení evidence o vzdělávání lidí ve středisku a další třeba workshop oddílových rad k vytvoření koncepce střediskového výchovného plánu. A každou z těchto zakázek může realizovat někdo jiný, byť samozřejmě s nutnou koordinací. Podobně lze přistoupit i k vedení oddílu, o oddílovou registraci může přeci místo vedoucího dobře pečovat někdo jiný, správu oddílového webu lze taky velmi dobře delegovat na někoho, kdo nemusí být v oddíle zapojen naplno. Bezpochyby bude hledání těchto malých zakázek v oddíle o něco těžší, protože se zde o něco hůř hledají krátkodobé či drobné úkoly, ale přesto bychom se o to měli pokoušet. Vedoucí oddílu si tak uvolní ruce pro to nejdůležitější – řízení výchovy v oddíle a přímou práci s jeho členy. Dobrý vedoucí nemá být dobrým úředníkem, ale především dobrým vychovatelem.

Psala jsem, že s tímto zakopaným psem můžeme něco dělat snad téměř všichni. A myslím tak nejen vedoucí činníky, kteří se mají učit drobné dohody pojmenovávat a nabízet. Ale právě i ty z nás,

kteří stojí někde v pozadí a z jakýchkoliv důvodů se nemohou zapojit naplno, jsou však ochotni pomoci v rámci svých možností. Dávejme o tom vědět, zkusme i my pojmenovávat možnosti, které máme, a společně s aktivními činovníky hledat průniky mezi jejich poptávkou a naší nabídkou.

Jsem přesvědčena, že cesta menších větví namísto stromů je ta, která nám může pomoci posílit řady dospělých a nabízet tak skauting třeba i více dětem. Anebo alespoň umenšit řady přetížených činovníků a činovníků, kteří se někdy se skautingem nakonec rozloučí úplně a navíc s hořkým pocitem v ústech. Několik náručí větví vydá dohromady za jeden celý strom. ✕

KOMENTÁŘ

Skautský vedoucí musí být hlavně vzorem. Skutečně?

JAN KACZOR – ME2D
vedoucí na pražském
67. středisku Prosek

Nikdy jsem nebyl moc manuálně zručný. Hřebíky se mi ohýbaly, provázky trhaly a v nemocnici končím téměř každý tábor. Ani v organizaci nejsem příliš zdatný. Rád se nadchnu pro jednu činnost a na organizování ostatních zcela zapomenu. I přesto si ale myslím, že mohu být dobrý vedoucí.

Proč? Protože vidí-li skauti, že vedoucí je trochu „trdlo“, začnou se o věci starat sami. Neupomíná-li je, aby vařili oběd, musí sami začít. Dějí-li se mu úrazy jak na běžícím páse, musí sami dávat pozor, aby se jim nic nestalo. Zapomíná-li do přihlášek uvádět tu čelovku, tu ešus, musí sami vědět, co si zabalit. Musí jednat a myslet samostatně.

Samozřejmě, takový vedoucí to někdy nemá lehké. Stává se terčem kritiky a někdy i vtipů, byť vždy dobře míněných. Když jsem zapomněl nakoupit suroviny na oběd, od táborové služby jsem to pěkně schytil. Když jsem potřežil přestavovat vůdcovské teepee, zatímco ta ostatní již dávno stála, bavil se nad tím celý tábor. Ale měly by jinak družiny takovou radost ze svých dobře postavených teepee? Ze samostatně vymyšleného a dobře uvařeného oběda ze zbytků?

Není přece cílem vedoucího být obdivovaným polobohem. Ale co nejvíce přispět k rozvoji nám svěřených dětí. Skrze své silné stránky proto budme dětem vzory. Ale nebojme se ani svých chyb, ať jsou jakékoli – i ty nám mohou být skvělými pomocníky. ✕

Správný čas pro starostu

MAREK BALÁŠ – ČIČA
Náčelník

V době, kdy listujete tímto číslem Skautingu, Náčelnictvo projednává finální znění výzvy pro výběrové řízení na pozici starosty Junáka – českého skauta. Jedná se o dosud neobvyklou praxi, která může vyvolávat mnoho otázek a možná nejistoty. Rád bych vás všechny ujistil, že tento krok je dlouhodobě promyšlený a připravovaný. Nejedná se o vyjádření nedůvěry nebo pochyb o kompetentnosti a výkonnosti současného starosty a jeho týmu.

Správné obsazení pozice starosty schopným člověkem je pro Náčelnictvo závazkem vůči naší organizaci. Starosta je tím, kdo uvádí v pohyb, zastřešuje procesy, které vytvářejí prostředí, v němž mohou oddíly, přístavy a střediska kvalitně naplňovat naše poslání „dělat svět lepším“. Proto je důležitý dobře nastavený vzájemný vztah, to, jak Náčelnictvo zadává úkoly, jak vyhodnocuje odvedenou práci, jak funguje konstruktivní dialog. Naším cílem je uchopit pravomoc a povinnost Náčelnictva a transparentním způsobem jmenovat starostu a řídit její.

Troufám si tvrdit, že v posledních letech máme dobré starosty. V roce 2001, po zásadních změnách v našich Stanovách na vsetínském Valném sněmu, byl z několika uchazečů vybrán a starostou jmenován František Šmajcl – Riki. Toho v roce 2007 vystřídal Josef Výprachtický – José. Doporučil jej Riki jako svého nástupce a Náčelnictvo jej jmenovalo a dodnes nezpochybnilo jeho působení v roli starosty.

Právě se rozbíhající výběrové řízení na tak důležitou roli, jako je starosta, je zásadní kulturní změnou v obsazování této vrcholové funkce. Nové systémové nastavení provádíme v době, kdy se Junáku – českému skautu daří: roste počet členů, v běhu je mnoho rozvojových projektů, pojmenováváme slabá místa a systematicky se jim díky péči Výkonné rady v čele se starostou a spolupráci mnoha dobrovolníků věnujeme. Domnívám se, že je to správná chvíle, kdy můžeme s otevřenou myslí a bez tlaku krizové situace přistoupit k uskutečnění změny systému obsazování starosty. Zároveň si uvědomuji rizika stanoveného procesu, ty se ale Náčelnictvo snažilo poctivě pojmenovat a eliminovat. Věřím, že na konci výběrového řízení bude mít Junák – český skaut odhodlaného, perspektivního, všeobecně uznávaného a kvalitního starostu. Ať už se bude jednat o potvrzení stávajícího starosty, nebo o novou tvář.

Pokud víte o někom, ať muži, či ženě, kdo by roli starosty mohl dobře zastávat, dejte mu o záměru Náčelnictva vědět. Potřebné informace najdete v dohledné době na Křižovatce. ✕

SMARTování je metoda formulování cílů hojně přednášená na čekatelských a vůdcovských kurzech. Dle ní by cíle měly být Specifické, Měřitelné, Akceptovatelné, Relevantní, Termínované.

Potřebujeme smartovat naše výchovné cíle?

ONDŘEJ PRIKNER – TWIST

Před pár lety propadl hokeji s hokejkou v ruce. Taky dělá zástupce šéfredaktora, studuje psychologii a rád vaří.

MAREK DĚDIČ – MLHA

Již několikátým rokem působí jako instruktor na ČLK Odyssea, kde se věnuje metodice, hospodaření a práci se symbolickým rámcem kurzu.

NE SMART jakože chytrý? Aby tomu tak bylo, musíme jej umět také chytře používat. Možná není potřeba v jednom kuse všechno smartovat – když to přeženeme a budeme jen mechanicky plnit písmenka, snadno nás to může otrávit, a dokonce nám může utéct podstata. I zde platí, že dobrý sluha je špatným pánem. Za jednotlivými písmeny se skrývají cenné principy, pojďme se ale podívat, jaká úskalí může přinést jejich neadekvátní užívání v oddílové praxi.

M – měřitelný. Měřitelnost má velký smysl u většiny znalostních nebo dovednostních cílů a také u některých cílů postojoyých. Při promýšlení programu o zdravotě nám může být užitečná. Jak ale změříme, že je náš oddíl dobrá parta kamarádů? U těchto velkých cílů je třeba spoolehnot se na náš úsudek a netrápit se jejich přesnou nevyčíslitelností. Co když budeme chtít docílit samostatnosti holek a kluků v dospělosti? Tento cíl nezměříme nikdy, ale z našeho uvažování o výchově by kvůli tomu vypadnout neměl. Opravdové riziko měřitelnosti tedy spočívá v zaměření se pouze na lehce měřitelné a kvantifikovatelné cíle, kvůli kterým však ztratíme „big picture“ a skautskou výchovu osekáme o to nejpodstatnější.

T – termínovaný. Termíny cílů jsou bezesporu potřeba a stejně tak je důležité se k cílům pravidelně vracet v rámci plánování činnosti oddílu. Je však zásadní si uvědomit, že naše činnost má dlouhodobé dopady. Proto nesklouzneme k výběru krátkodobých cílů na úkor těch, které se naplno projeví třeba až po konci našeho výchovného působení.

A a R – akceptovatelný a relevantní. Dva principy, které je třeba držet v rovnováze. Polštářová bitva bude pro smečku včlat vysoce akceptovatelná, relevance vůči cílům skautské výchovy je však znatelně nižší. Stejně tak když si určíme cíl vysoce relevantní vůči našemu poslání, a dokonce u toho vyjdeme z relevantních potřeb našeho oddílu, neakceptovatelnost cíle včlaty veškerý záměr zhatí. Berme proto vždy v úvahu jak přijatelnost cíle členy oddílu (třeba tak, že budeme cíl vytyčovat společně s nimi), tak i relevanci vůči naší skautské výchově a potřebám oddílu.

S – specifický! Specifičnost cílů je asi tím nejdůležitějším, co bychom si měli odnést. Posouvá nás totiž od „budeme dělat něco“ k systematické činnosti, dává nám ukazatel směru. Rozsvítíme tak maják naší činnosti a není už natolik zásadní, zda jsme ve třetině cesty, nebo v polovině, ale že k němu míříme.

ANO „Dobrý cíl nemusí být vždy SMART a SMART cíl nemusí být vždy dobrý, ale pokud máte cíl, který není SMART, tak byste si měli být sakra jistí, že víte, proč si to můžete dovolit.“ Nějakou takovou větou zpravidla začínáme představovat metodu SMART u nás na kurzu. A ve stejném duchu většinou i pokračujeme – i když po účastnících SMART striktně nevyžadujeme, většinou u něj stejně skončíme. Pro začátečníky je totiž mnohem přístupnější, když mohou při vymýšlení svých prvních cílů postupovat podle „odškrtávacího seznamu“. To ovšem neznamená, že je tato metoda jen pro „plánovací zelenáče“ – je to dobrý základ, na kterém staví kvalitní cíle i zkušení plánovači.

Právě u těch, kteří již s cíli nějakou dobu pracují, se může stát, že body SMART nejsou na první pohled vidět. Dokonce se vám může stát, že vymyslíte nějaký cíl, napíšete si ho a až potom si vzpomenete na SMART a zjistíte, že jste svůj cíl smartovali, aniž byste to dělali záměrně. Pokud bychom totiž chtěli vymyslet návod, jak sestavit kvalitní cíl, s velkou pravděpodobností bychom došli k něčemu velmi podobnému SMART metodě.

Všechny prvky SMART samozřejmě nemusí být vždy explicitně ve formulaci cíle – cíle většinou nejsou osamocené, ale mají nějaký kontext. Například cíl na schůzku nebo jednodenní výpravu může být termínovaný akcí samotnou. SMART (jako plánování samotné) není jen o formulaci, ale hlavně o významu.

Na druhou stranu existují situace, kdy je i formulace důležitá. Jsem toho názoru, že SMART dále rozvíjí smysl plánování samotného. Jedním z důvodů, proč plánujeme a proč bychom měli i smartovat, je pochopení našich myšlenek ostatními. SMART nám pomáhá být srozumitelnější a konkrétnější v cílech, se kterými poté pracují další členové oddílu. Pomáhá nám mít jednotlivé cíle dobře vymezené a lépe nad nimi přemýšlet a pracovat s nimi.

Jsem přesvědčen, že až na opravdové výjimky je SMART minimem, které by cíle měly splňovat. Pomáhá nám při jejich komunikaci, zvláště pak s méně zkušenými plánovači, zlepšuje přehlednost, strukturovanost cílů a napomáhá práci s nimi. Nelze ho aplikovat bezhlavě jako dogma bez přemýšlení (jako ostatně celé plánování), ale pokud se naučíme SMART chytře využívat, pomůže nám k efektivnějším cílům a tím i k efektivnější práci oddílu, střediska a kdekoli jinde. ✕

Když se škola protne se skautingem

Trendy ve skautské výchově a školním vzdělávání dnes nelze jednoduše oddělit. Nakolik se mohou oba světy vzájemně inspirovat, ukazuje příběh školy čerpající ze skautské zkušenosti svých pedagogů

Gymnázium Na Zatlance v Praze otevřelo v září 2017 první třídu s inovativním vzdělávacím programem s názvem ALT. Výuka je postavena na třech pilířích – porozumění světu v jeho provázanosti, rozvoji osobnostních a sociálních kompetencí a hledání a posilování silných stránek studenta. V určitém ohledu se protíná s tím, co by měl u mladých lidí rozvíjet též skauting.

Jak ALT, tak skauting se snaží nabízet odpověď na část výzev dnešní doby na poli vzdělávání. Různé průzkumy opakovaně prokazují, že se mění požadavky na to, co by měl umět vzdělaný člověk. Je třeba říci, že je stále důležité, aby měl určitou sumu znalostí. Ty by však neměly být izolované, ale propojené do smysluplných celků. Dále pak před vychovateli stojí výzva v podobě rozvoje osobnosti mladých lidí. Dnešní doba tekuté modernity vyžaduje, aby se lidé uměli efektivně učit, dokázali spolupracovat a komunikovat s ostatními, ale také třeba to, aby chápali význam hodnot a byli schopni podle nich jednat.

Velká styčná plocha mezi skautingem a ALTem je v rozvoji svobody a odpovědnosti mladých lidí, jinými slovy v rozvoji jejich autonomie. Funguje-li skautský oddíl tak, jak by měl, mělo by být přirozené, že se děti

Lukáš Šlehofer – Šlehy
Lektor vzdělávacích kurzů,
někdejší šéf Intercampu.

v maximální možné míře starají samy o sebe. Dospělý člověk, který je podporuje, by měl spíše poskytovat zpětnou vazbu či věci reflektovat než být aktivním hybatelem. Jeho role je v hlídání psychické a fyzické bezpečnosti a pokud děti tuto hranici nepřestupují, měly by mít možnost svobodně jednat, a poté i nést následky svého jednání.

Současné pedagogické trendy se do určité míry skutečně obracejí k principům blízkým skautské výchovné metodě. Platit to však může i obráceně: skautské oddíly se mají čemu přiučit od inovací ve školách.

To, co ve skautingu například už tak organicky zakotveno není, ale pro ALT je důležité a mohlo by být důležité i pro skauting, je výchova založená na respektu. Má-li člověk vyrůst v autonomního jedince, zdá se, že je třeba, aby byl respektován a současně aby se naučil respektovat sebe i ostatní. Zní to jednoduše, ale je to nesmírně obtížný úkol. V programu ALT se proto soustředíme na to, aby vztah mezi učitelem a studentem byl postaven podobně vyrovnaně jako vztah dospělého s dospělým. Komunikace je velmi otevřená, ale zároveň zdvořilá. Učíme se nalézat vlastní mantinely, respektovat mantinely ostatních. Stanovujeme si společné dohody platné pro učitele i studenty, které tvoří základní kánon toho, jak spolu jednáme.

ALT zřejmě není pro všechny studenty, stejně jako skauting možná není pro všechny děti. Hodně záleží na tom, co samy chtějí a s čím k nám přicházejí. Každému by však bylo dobré nabídnout, aby mohl vyrůst co nejvíc podle svého. K tomu je potřeba vnímat jeho rozvoj a růst z širší perspektivy. Je též dobré si uvědomit, že k růstu je třeba svobody a respektu. Je to jedna z cest k vzdělanému člověku, který ob stojí ve výzvách, které stojí před námi. Platí to obecně pro skauting i pro školu, má tak smysl snažit se tyto dva světy myšlenkově propojovat. ✘

3 novinky ve výchově, které byste neměli minout

1 Nové tváře v oblasti vzdělávání v Junáku

V nedávné době proběhlo na ústředí Junáka předání hned dvou důležitých funkcí v oblasti vzdělávání. Na pozici zpravodaje pro program nahradila Dicka Denisa a Rozárku ve funkci zpravodaje pro vzdělávání vystřídal Mukóki.

Další novinkou je vznik odboru Skauti na Zemi, který navazuje na činnost a výstupy stejnojmenného tříletého projektu Junáka a organizace NaZemi. Členové odboru se tak budou dále věnovat globálnímu rozměru vzdělávání v Junáku.

2 Jak mladí rozumějí penězům?

OECD zveřejnila výsledky mezinárodního šetření PISA za rok 2015 týkající se finanční gramotnosti patnáctiletých. Česká republika do tohoto šetření bohužel nebyla zapojena, a tak se o situaci na poli finanční gramotnosti mezi českými studenty můžeme jen dohadovat. A co skauti a skautky u vás v oddíle? Jak jsou na tom s finanční gramotností?

Prostředí skautského oddílu může být skvělou příležitostí, jak naučit děti rozumět financím v každodenních situacích. Projekt Rozumíme financím vznikl ve spolupráci Junáka a ČRD M již v roce 2012. Na webu rozumimefinancim.cz najdete ke stažení užitečné metodické příručky s hrami pro rozvoj finanční gramotnosti.

3 Vznik skupiny zabývající se ideou vlčat a světlušek

Na posledním setkání Náčelnictva Junáka vznikla nová pracovní skupina zabývající se zákonem a slibem vlčat a světlušek. Začátkem nového roku proběhl dotazníkový sběr podnětů, zkušeností a otázek mezi vedoucími světlušek a vlčat. Výstupem této ankety budou metodické tipy a příklady dobré praxe dostupné pro všechny vedoucí oddílů vlčat a světlušek. ✘

VERONIKA RICHTEROVÁ – PIŠKOT

Zástupkyně vedoucí oddílu Rebelové Paseka ve středisku Šternberk, iniciátorka putovního tábora a jeho hlavní fotografka. Autorka citátu: „Děti, nebojte, všechno se dozvíte, ještě se nestalo, že byste hráli hru a my vám nevysvětlili pravidla.“

FOTO: TOMÁŠ HLANZA

Putovní tábor pro malé i velké

Jak to může vypadat, když opustíme naši oblíbenou louku a vydáme se vstříc kočovnému dobrodružství?

Jsme sice malý nový vesnický oddíl, ale naším cílem je dělat věci jinak a lépe. V našem oddílu máme asi dvanáct dětí, nesnažíme se o velkou členskou základnu, zaměřujeme se především na kvalitu a smysluplnost programu.

Na rozdíl od klasického „sezení“ v tábořišti jsme chtěli změnu a dobrodružství. Myšlenku putovního tábora jsem přednesla naší oddílové radě, která však namítla: „To nejde, to děti neujdou! Neunesou batohy ani do auta! To je příliš náročné!“ Nesouhlas rady byl oprávněný, těžké batohy by dětem způsobily zbytečné zatížení. My však mohli putování přizpůsobit. Denně bychom ušli jen tolik, kolik by děti zvládly, zbytek cesty bychom se přepravili např. vlakem. Batohy bychom naložili do auta a děti by sebou nesly jen to nejnnutnější. Nakonec jsme se usnesli, že příprava netradičního tábora bude výbornou a kolektivní prací.

PLÁNOVÁNÍ TRASY

Rozhodli jsme se pro putování podél řeky Moravy. Načrtli jsme cestu z Kralického Sněžníku do Olomouce. Největší výhodou putování od pramene bylo pozorování jednak samotné bystřiny, která každý den sílila, až se z ní stala velká a krásná řeka, ale také proměny krajiny, která je s ní spojená. Nahoře začínáte putování v borovicové kleči a borůvčí a končíte v lužních lesích doširoka rozlité řeky, která meandruje mezi poli. Najednou máte možnost si všechny své dosavadní teoretické znalosti dát do souvislostí a vytvořit si skutečný vztah k přírodě a řece.

Při plánování jsme trasu rozdělili na úseky, které je možno zvládnout za jeden den. Předem jsme tedy navrhli místa vhodná k provizornímu táboření a domlouvali turistické základny. Tyto základny sice odporují myšlence souznění s přírodou, ale bylo nutné jich využít pro zajištění koupání teplou vodou, zvláště pro naše dospívající dívky. Spaní v přírodě jsme si ale užili také dost, samozřejmě na místech k tomu určených, nebo alespoň tolerovaných. Například v CHKO Litovelské Pomoraví jsme využili vodáckého tábořiště nebo jsme spali u zříceniny Raškovského hradu, kde není nocování žádnou neobvyklou situací. Dalším problémem bylo zajištění pitné vody. Doprovodné vozidlo vezlo zásobu pitné vody na dva dny. Vodu jsme doplňovali na základnách nebo ze studánek a léčivých pramenů, kterých je v nedotčených jesenických horách dostatek.

TÁBOROVÝ PROGRAM

Většinu času na táboře jsme trávili pěším putováním a běžnými činnostmi, jako je třeba vaření na ohni. Vedoucí si ve dvojicích přesto nachystali výzvy a menší hry pro zlepšení nálady a zabavení se na dlouhé cestě.

Výhodou takového programu byla hlavně flexibilita. Takto jsme například pro nepřízeň počasí a celkovou vyčerpanost všech zúčastněných využili autobusové dopravy a přesunuli se na domluvenou základnu, kde jsme se věnovali duchovnímu programu, namísto sportovnímu.

Motivem našeho tábora se stalo žití dle skautských zákonů, a protože se každý zaměřuje na něco jiného, byla náplň tábora různorodá. K jednotlivým zákonům jsme vytvořili výzvy, jejichž splnění symbolizovala nálepka v podobě kapky vody. Naší nosnou myšlenkou bylo, že ne vždy můžeme dokonale naplňovat všechny zákony. Měli bychom se však pokusit podle nich žít co nejlépe, a tuto snahu symbolizovaly právě kapky. Jedna kapka se možná zdá nicotná, ale když se jich spojí více, mohou dokázat velké věci. A tak jsme na vrcholu Kralického Sněžníku psali přátelský dopis pro člověka dobré vůle, obcházeli Hanušovice s jehlou na výměnu a dostali stovku jako kapesné, se kterým jsme měli hospodárně využít celý den.

Jak jsem již zmiňovala, hlavní náplní dne každého z nás byla starost o každodenní věci jako stavba stanu,

vaření oběda a zajištění vlastní hygieny (praní, koupání, uklízení kufru). Každý jsme tedy měli stejné starosti, které vedly k utužení vztahů mezi dospělými a dětmi. Najednou nebyl vedoucí člověk, který vše zajišťuje, a dítě jen ten, kdo si hraje, místo toho jsme byli jeden tým.

Do takového náročného programu je potřeba přidat i nějaké zpestření. Těžko říci, jestli naše nadšení sdíleli i diváci kina v Šumperku, vedle kterých jsme seděli, a vodáci na trase Postřelmov – Moravičany, vedle kterých jsme se plavili na raftech. Tato změna činnosti byla velmi důležitá pro uvolnění napětí a relaxaci, proto jsme ji zařadili asi na každý třetí den tábora, který bývá označován jako kritický.

FOTO: PROKOP LAICHTER

INZERCE ↓

Výhody putovního tábora

- hlubší poznání přírody v souvislostech
- každý den poznávání nových míst
- dostatek pohybu
- rozvíjení samostatnosti a praktických dovedností

Nevýhody putovního tábora

- náročné na čas i fyzickou
- náročné na logistiku
- omezené možnosti pro nástupy a některé rituály
- nemožnost cestovat ve velkých skupinách (optimálně do 20 osob)

Na co určitě nezapomenout aneb závěrečné shrnutí

- nastudovat cestu a vybrat nocoviště (kemp, chata, louka)
- dostatek vedoucích (v našem případě 8 dospělých 9 dětí)
- záložní plán (např. z důvodu špatného počasí) a vyhledané spoje
- vozidlo na přepravu zavazadel a materiálu
- kvalitní a chutné jídlo (větší výdej energie)
- zážitkově-odpočinkový program (kino, bazén, ...)
- předem zjistit fyzickou zdatnost členů, a případně se zaměřit na její zlepšení (v našem případě 10–12 km/den) ✘

INZERCE ↓

BONUS

33 skautských e-knih **ZDARMA**

PŘIPOJ SE A ČTI

#SKAUT

Dřevěný skautský USB flash disk 8GB

skaut.cz/obchod

Placené e-knihy za 390 Kč v ceně:

- Skautské vize
- Příběhy ke skautskému zákonu a slibu
- Skautské století
- Těm, kterým patří
- Cvoci

Plus kompletní balík e-knih nabízených zdarma, které budete mít vždy u sebe!

290 Kč

PEVNOST POZNÁNÍ

- 4 interaktivní expozice + planetárium
- tematické víkendy
- letní příměstské tábory
- Dětská univerzita
- vědecké kroužky
- konference, workshopy
- programy pro seniory

www.pevnostpoznani.cz

MÍSTO, KDE SE ZAMILUJETE DO VĚDY

Přírodovědecká
fakulta

Určovací příručky vhodné pro skautskou praxi

DAGMAR ŘÍHOVÁ

– **BERNEŠKA** Malakozoologička z Katedry biologie a environmentálních studií Pedagogické fakulty UK.

VOJTĚCH ZEISEK

– **JEZEVEC** Botanik z Přírodovědecké fakulty UK a v Botanického ústavu AV. Člen Ekologického odboru.

Jednotlivé druhy rostlin, hub, živočichů a mikroorganismů jsou základními kameny dění v přírodě. Jejich poznání je tedy to, čím bychom měli při svých toulkách do přírody začít.

Ještě před výletem do přírody je vhodné prolistovat si doma atlas rostlin, hub a živočichů a uvědomit si, jaké prostředí navštívíme (louka, les, hory, okolí vody), abychom si udělali představu, které druhy můžeme v dané lokalitě nalézt. Do batohu si přibalíme i nějaké určovací příručky a případné další vybavení (dalekohled na sledování ptáků, lupu na rostliny apod.). Inspirovat se lze např. v e-obchůdku Rezekvitku, kde lze pořídit zdařilé určovací klíče a další inspirační literaturu. Pak už zbývá jen vyrazit na výpravu za poznáním.

U nás můžeme najít desítky tisíc druhů rostlin a živočichů, z nichž alespoň nejběžnější lze poznávat poměrně jednoduše. Můžeme začít průzkumem okolí bydliště, tábořiště, chalupy, srovnávat různá území ČR a biotopy, apod. Postupně zjistíme, jak příroda funguje a jak to souvisí s lidskými aktivitami. Je to nikdy nekončící dobrodružství.

Pro první seznámení s konkrétními druhy doporučujeme navštívit exkurzi vedenou odborníkem, např. někým z České botanické společnosti, z centra ekologické výchovy, správy CHKO nebo NP, či požádat o pomoc zkušenějšího kamaráda. Každá taková exkurze je přínosná a zajímavá. Např. komentované vycházky České společnosti ornitologické (často spojené s odchytom a demonstrací živých ptáků) jsou vhodné i z hlediska seznámení se s ptačími hlasy. Ty si lze poslechnout i v rámci projektu Českého rozhlasu **♾ Hlas pro tento den**. Stránka společnosti umožňuje pozorovaného ptáka rovněž dle několika jednoduchých kritérií určit.

Botanickým začátečníkům lze doporučit publikaci **▣ Co tu kvete? Originální průvodce přírodou**. Kresby umožňují rostliny dobře určit podle tvarů a barev květů, stavby rostliny a stanoviště. Další knížky z řady **▣ Průvodce přírodou** (např. *Trávy, Keře* či *Stromy*) od Ikaru jsou doplněny barevnými fotografiemi, které jsou někdy méně přehledné než kresby. Zájemci v nich naleznou nejběžnější druhy rostlin. Majitelé chytrých telefonů mohou navštívit **♾ flora.upol.cz/kvetena** (brzy by měla být k dispozici mobilní aplikace) a vyzkoušet si interaktivní určení nalezené rostliny. Houbařským začátečníkům doporučujeme **♾ Aplikaci na houby**.

Existuje celá řada skvělých atlasů živočichů i rostlin, které ale zpravidla neobsahují jednoduchý klíč, podle kterého by bylo možné živáčka rychle určit jinak než prolistováním knížky. Prozkoumání celé publikace ovšem poskytne celkový přehled biodiverzity ČR. Lze doporučit např. **▣ Rostliny luk a pastvin** od Academie nebo řadu **▣ Naše květena** Ottovy encyklopedie. Na obratlovce poslouží řada *Atlasy* od Academie (Savci či Atlas ryb, obojživelníků a plazů). Edice zpřístupňuje v celé své šíři i pavouky, motýly, žahadlové blanokřídlé, vážky či rovnokřídlé. (Atlasy jsou vybaveny dokonalým určovacím klíčem. Nejen cvrččí housličky, ale i všeliká skřípání, mlaskání a klapání si lze poslechnout na CD.) Pro přehled měkkýšů doporučujeme **▣ Měkkýše České a Slovenské republiky** (nakladatelství Kabourek). ✕

RÓZA FADRŇÁ – ROSENKA

Pomáhá s vedením oddílu ve středisku Erb Letovice. Studuje v Brně na MU.

Výchova jako dobrodružství

V roce 1993 založil František Tichý s několika přáteli pražské Gymnázium Přírodní škola, jehož koncept je ovlivněn mimo jiné skautským hnutím. Prostřednictvím své knihy *Výchova jako dobrodružství* sdílí autor hodnoty, na kterých škola stojí. Chce nám vyprávět příběh a nabídnout zkušenosti ze své pětadvacetileté praxe.

Vežme nás na exkurzi do historie revolučních pedagogů, mezi kterými najdeme jména jako *Janusz Korczak*, *Anton Makarenko* a *Jan Bosco*, a také nás seznamuje s mezníky na své cestě k dobrodružství jménem výchova.

Koncept Přírodní školy se může zdát spíše jako vyprávění o životě skautského oddílu, proto může být kniha nápomocná skautským vůdcům při oprašování někdy trochu zapomenutých pokladů výchovy.

Studenti za školní rok stráví 6–8 týdnů mimo Prahu. Zapojují se do správy školy a podílí se na tvorbě svého vzdělávacího plánu. Dočteme se o aplikaci umění „být spolu“. Autor uvádí zcela konkrétní příklady, jak dát studentům zažít, že mohou být užiteční pro společnost. Líčení užívaných metod protkává svědectvím žáků, kteří školu navštěvují nebo ji absolvovali.

Kniha vás dovede k zamyšlení. Nezapomněli jsme na to, že máme jména pomáhat dětem stát se plnohodnotnými bytostmi, objevit a rozvinout, v čem je jejich talent, najít odvahu, přátelství, každodenní naplnění, dát jim zažít vlastní hodnotu tady a teď? Opravdu nezapomněli?

„Protože nakonec není vše systém, ani konkrétní vzdělávací metoda, ale opravdovost, praktická láska k dětem i k výchovné práci, otevřenost, vytrvalost a odvaha.“ (František Tichý) ✕

JIRÍ ZAJÍC – EDY

Předseda Odboru duchovní výchovy Junáka, instruktor LŠ Gemini a LŠ Protos. V civilu metodik pro vzdělávání dospělých a publicista.

100 let Československa

Jak nechat výročí promlouvat

Když jsem pracoval v Českém rozhlasu – což bylo v 90. letech minulého století – tak mně vždycky přišlo tragikomické, jak se tam každou chvíli vysílání mělo zaměřit na nějaké výročí. Pokaždé jsem si říkal: celý rok se o to téma skoro nezavádí, ale náhle jsou všichni celí diví, aby ho na ten jeden den zpracovali pro své vysílání. Přišlo mi to jednak neuctivé vůči tomu, co se mělo tím výročím vyjádřit, ale také naprosto neúčinné pro nějakou hlubší osvětu k danému tématu. Jsem přesvědčený, že skauti jsou schopní s výročími pracovat mnohem lépe. A hned vysvětlím proč.

SMYSL VÝROČÍ

V dobrém skautském oddíle totiž v první řadě víme, co je to *tradice*, k čemu ji oddíl potřebuje a jak se má rozvíjet. Tradice je dar těch, kteří byli před námi. A je velmi užitečná k tomu, abychom porozuměli nejen jim a jejich době, ale abychom lépe pochopili i sebe a svou přítomnost. Ta se totiž z té minulosti podstatně rodí – a nese v sobě tedy i určité dějinné „geny“, které se v přítomnosti (a samozřejmě i v budoucnosti) projeví. Tam, kde se tradice přetrhne, nebo dokonce se na ní zapomene úplně, jsou lidé nuceni znovu mnohokrát „objevovat Ameriku“, aniž to vědí – a zpravidla s menším úspěchem než by to dokázali, kdyby byli poučeni tradicí.

Výročí jsou pak v rámci tradice takové důležité uzlové body. Vztahují se zpravidla k nějaké významné události, která dává tradici silný impuls – a někdy přímo zakládá její nový směr nebo větev. Ty události jsou spojeny s nějakými osobami, které v nich hrály hlavní roli – a těch je moc

dobré si všímat. Tito lidé totiž zpravidla byli nositeli určitých ideálů, hodnot a taky přístupů k řešení situací, často svízelných, kterými se posouvaly dějiny. Zabývat se výročími tedy nejdřív znamená pečlivě prozkoumat, o čem šlo, kdo tenkrát sehrál zásadní roli, proč a jak to dokázal. Další potřebné zjištění je, k čemu to vedlo, jak se to promítlo nejen do života samotných aktérů, ale i ostatních lidí a často i přírody. A konečně – co takové výročí znamená pro náš život, čím nás inspiruje, k čemu nás láká nebo i zavazuje.

VÝROČÍ VZNIKU ČESKOSLOVENSKA

Podívejme se na to teď konkrétněji v souvislosti s blížícím se stým výročím vzniku Československé republiky. Oč tam tehdy šlo? V první řadě byl vznik Československa výsledkem dosud nepoznané války světových rozměrů a uspořádání poměrů po jednom z poražených velkostátů – Rakousko-Uhersku. Současně to byla ale i vnitřní tendence započatá už v 19. století a známá jako *národní obrození* směřující k uznání svébytnosti českého národa. A konečně se tu poprvé ve větší míře projevil nástup tehdy moderního státního uspořádání – republikánské demokracie. Jistě, že při vzniku naší republiky bylo ve hře ještě víc dílčích a osobních příčin, ale minimálně tyto tři hlavní skutečnosti bychom si měli jasně uvědomit. Z toho je také vidět, že na otázku „kdo v tom sehrál hlavní roli, o čem šlo a jak to dokázal“ nebude jednoduchá odpověď. Jako Čechům nám jistě bude nejbližší trio Tomáš G. Masaryk, Edvard Beneš a Rastislav Štefánik. Nicméně bychom neměli přehlédnout stěžejní roli tehdejšího amerického prezidenta Thomase Woodrowa Wilsona. Významnou úlohu tu sehráli také českoslovenští legionáři. A mnoho dalších.

ODKAZ PRO DNEŠEK

Začněme vlajkou. Nový stát potřebuje mít pochopitelně svou státní vlajku. Jak vznikla ta československá a co nám říká? Proč ji vůbec na skautských akcích vztyčujeme a zdravíme ji? Podobně je to i s hymnou: má ji každý stát a my jako skauti (i jako občané) jí taky vzdáváme úctu. Nový stát ovšem potřebuje mít i svou „zakládací listinu“, v níž jsou shrnuty hlavní pravidla a ideály, které v něm mají určovat společný základ života – ústavu. Jak by to dopadlo, kdybychom my sami měli vytvořit ústavu? Zkusme to. A pak ji třeba porovnejme s původní československou. V tom novém státě mělo žít několik národností. O jaké se jednalo? A mělo to nějaké výhody? A jaké s tím byly problémy? A co dneska – je to tak lepší, nebo horší? A proč?

Se staršími kluky a děvčaty se můžeme pokusit vžít do vnitřního zápasu Tomáše G. Masaryka před tím, než se rozhodl aktivně pustit do odporu vůči Rakousku-Uhersku. Až do vypuknutí války nepatřil k těm, kteří by usilovali o zničení tohoto státu. Co se změnilo? Bylo správné, že tu zanechal svou nemocnou manželku a děti, kterým hrozilo zatčení? Jak o tom sám uvažoval? A jak to tehdy dopadlo? Jak byste se rozhodli vy? Ostatně – zkuste sami vymyslet další zajímavé nápady na programy inspirované vznikem naší republiky. ✖

Zúčastněte se historického víkendového semináře LŠ Protos „100 let republiky“ 11. – 13. 5. 2018 na Orlovech. protos.skauting.cz/seminar

FOTO: ŠTĚPÁN HAŠEK

**ANNA VÍTOVÁ – ÁŇA
a LUKÁŠ VÍT – SLEPEJŠ**
Kartografka na mateřské
spolupracující s EkoOdborem
a geograf.

Orientace jako cesta k poznání krajiny

Jak ji zařadit do programu oddílu

Zastavte se na okamžik a zavřete oči. Zhluboka se nadechněte a zkuste si se zavřenýma očima představit nějakou konkrétní krajinu, která na vás zapůsobila při poslední výpravě. Co vám vytane na mysli?

Nejprve vnímejte tuto krajinu jako celek. Možná vidíte čerstvě zoraná pole a lesy s opadaným listím, díky kterým vynikne pravý tvar a charakter reliéfu. Nebo si snáze představíte barvy? Vybaví se vám zlatá barva zralého obilí či světlá zeleň lístků? Cítíte vůni posečené trávy a slyšíte ševlení dubů? Pokud se vám podařilo vybavit si krajinu jako celek, zkuste nyní klouzat po jejích jednotlivostech. Vidíte tu strmu hráz rybníka, kam jeden člen vaší družiny málem spadl? Možná ještě cítíte v zádech lehké mrazení a zase znovu vám vytane na mysli otázka: „Co jen řeknu při návratu jeho rodičům?“ Nebo jste si vzpomněli na kvetoucí slunečnici a chybějící šipku na směrovém rozcestníku?

Možná jste si to nikdy neuvědomili, ale všechny tyto věci, pocity i vjemy jsou součástí komplexního procesu, kterým krajinu poznáváme a pomocí kterého se v ní také orientujeme. Pokud budeme všímaví a povedeme k tomu i naše členy již během putování, nejenže bude výprava pestřejší, ale členové naší družiny/oddílu si z projité trasy budou schopni zapamatovat více věcí.

K lepšímu zapamatování trasy stačí i tak jednoduchá věc jako společné použití papírové mapy a diskuze nad ní. Tedy nic proti elektronické navigaci, v řadě situací poskytuje neocenitelné služby, ale zkuste děti učít pracovat i s tradiční papírovou mapou. Oproti navigaci má totiž určité výhody při vnímání krajiny a podporuje jiný způsob orientace. Při výpravě s papírovou mapou musíte neustále sledovat kudy jdete, jaké cesty křížíte apod. Papírová mapa se tak stává pomůckou, která může posloužit tomu, abychom krajinou jen bezmyšlenkovitě neprocházeli, ale intenzivně ji vnímali.

Pro hlubší vnímání přírody a jejích orientačních prvků mohou pomoci i další aktivity, které jsou uvedeny níže.

Cílem těchto aktivit je motivovat děti, aby si více všimaly okolí, kterým procházejí, a zapojily při tom nejen zrak, ale i ostatní smysly.

1 Slepota (skauti, roveři): Zavažte si oči a nechte se někým vést. Ať vás dovede kamkoliv, za jakkoliv dlouhou dobu, zkuste cestou vnímat kudy jdete – jaký je terén (do kopce/z kopce/po rovině), po jakém povrchu kráčíte, jestli okolo něco hlučí (šumění potoka, hluk automobilů, zpěv ptáků) či zda je ve vzduchu něco cítit. Ať vám váš průvodce vybere nějaké místo, kde vás nechá, tam si rozvažte oči a zkuste se vrátit na původní místo, odkud vás poslepu odvedl.

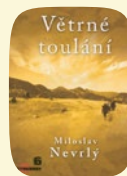
2 Vydejte se za sluncem (roveři): Zkuste putovat za sluncem. Cestu si zkuste zaznamenávat do mapy. Jaký tvar má v mapě vaše trasa? Jak na vás působila krajina, kterou jste procházeli?

3 Putování (roveři) je pro rovery výzvou. Pro zpestření můžete zkusit putovat po říčním toku či zkusit putovat „bez asfaltu“ (putujte pouze po lesních/polních cestách, asfaltové silnice smíte jenom křížit).

4 Malování pochodové osy (skauti/roveři): Pochodová osa je jednoduchý grafický náskres vaší trasy, který můžete vytvářet rovnou za pochodu. Hlavním prvkem pochodové osy je čára, která značí cestu, po které jdete. Na ni kreslete zajímavé objekty, které potkáváte. Zanášejte do ní pouze to, co ze své trasy vidíte. Podrobnější pokyny pro tvorbu pochodové osy naleznete v časopisu Skaut (únor 2017).

5 Kreslení (vlčata/skauti/roveři): Vnímání krajiny není pouze o tom, jakým jdete lesem nebo jaký typ krajiny se kolem vás nalézá. Do celku patří také lidské výtvoření – např. rozhledny, sakrální památky i zastavěné části obcí. Zkuste se podívat na nějaký lidský výtvar pohledem kreslíře a nakreslete jej na papír. Můžete si tak více všimnout detailů architektury a máte větší šanci si například zapamatovat, v jakém slohu byl postaven „ten pěkný kostel“. Nebo můžete malovat panorama z výhledu/rozhledny. Zkuste si u toho popsat zajímavé prvky v krajině (kopce/vesnice/kudy teče jaká řeka). Pokud budete váhat u popisu kopců, můžete zkusit doma využít následující aplikaci: bit.ly/2nWJZNi.

6 Co se v přírodě popletlo? (vlčata): Vedoucí jde po trase napřed a cestou dává přírodní materiály na místa, kde by běžně být neměly. Např. větve borovice pověsí na listnatý strom. Družina se vydá v jeho stopách a cestou určuje tyto „nepřírodní“ jevy a debatuje o nich. ✕

Větrné toulání
(Miloslav Nevrlý, Junák, 2014)

Jak na mapu
(Lukáš Vít, Světýlko, duben 2016)

Odborka Mapař/Mapařka
(Martin Kolařík – Smurf, Skaut Junák, únor 2018)

Mapovací táborová družinovka
(Anna Vítová, Světýlko, únor 2018)

MICHAL BUREŠ – BUMERANG
Spisovatel a editor, koordinátor Podpory výchovných zpravodajů a vůdcovského handbooku, předseda KRJ a vůdce oddílu v Polici nad Metují

Výchovný zpravodaj – moje pravá ruka

Někdy si jako vedoucí oddílu nevím rady. Naštěstí mám na středisku podporu – mentora, konzultanta, pomocníka, koordinátora, kamaráda, ...

V posledních letech se na střediscích opět objevují výchovní zpravodajové. Léty prověřená praxe byla v mnoha jednotlivých případech přerušena. Zmizela povinnost k jejich jmenování. Vlastně to bylo možná dobře, někdy je nejlepší začít od začátku a hledat. Měli jsme prostor přemýšlet o náplni jejich činnosti, o užitečnosti a potřebnosti jejich role. Kromě toho máme nyní i více lidských zdrojů. Díky čtvrt století svobodného skautování můžeme mezi zkušenými činovníky, kteří odešli z vedení oddílů najít ideální osobnosti pro tuto funkci. Dobře vykonávaná funkce výchovného zpravodaje přinese jistotu vedoucímu střediska (že má někoho, kdo se dlouhodobě a koncepčně zabývá výchovou v jednotlivých oddílech) i oddílovým radám (že mají někoho, kdo jim poradí, pomůže, poskytne zpětnou vazbu na činnost).

JAKÝ BY MĚL BÝT VÝCHOVNÝ ZPRAVODAJ?

Určitě by se mělo jednat o člověka otevřeného, zkušeného a motivovaného do své práce. Vše další si osvojí. Je skvělé, když má dobré vztahy s vedením střediska i oddílů. Měl by mít důvěru aktivních činovníků. Ve větších střediscích je dobré mít do této funkce jmenovanou dvojici, nebo tým lidí, kteří si mezi sebe činnost rozdělí.

VÝCHOVNÉHO ZPRAVODAJE NEMÁTE? UDĚLEJ S TÍM NĚCO!

Jsi vedoucí oddílu? Pak se dožaduji servisu výchovného zpravodaje. Nastanou často situace, kdy by člověk chtěl vyslechnout radu zkušenějšího, požádat ho o pomoc s organizací nějaké akce, s dojednáním zajímavého programu. Potřebuješ rádcovský kurz pro lidi ze svých družin? Výchovný zpravodaj jim vhodný kurz vybere, případně ho sám zorganizuje. Pokud výchovného zpravodaje nemáte, pak by jeho agendu měl zajistit střediskový vedoucí. Je toho na něj moc? Pomoz mu najít vhodného kandidáta na tuto funkci.

Jsi vedoucí střediska? Hledej v řadách zkušených činovníků, kteří vedli oddíly, mají co předat a získali potřebný náhled. Hlavně zvaž, zda se jedná o člověka, který má či dokáže získat důvěru současných „oddíláků“. Díky němu pak ušetříš hodně vlastních sil. Neváhej, přemýšlej o tom a jednej. Kde má tvoje středisko v oblasti výchovy největší mezeru? Co je potřeba udělat? Kdo je schopen se toho chopit? Zamysli se nad možnými „kandidáty“ na jednání střediskové rady. Přesvědč vedení oddílů, že takového člověka potřebují, využijí a že ho chtějí mít!

CO MÁ BÝT NÁPLNÍ JEHO ČINNOSTI?

Především to, že se pravidelně setkává s vedoucími oddílů, naslouchá jim, podporuje je a motivuje. Dále pomáhá řešit výchovné problémy v oddílech, diskutuje potřeby oddílů v oblasti vzdělávání a doporučuje vhodné vzdělávací, zážitkové a motivační akce. Může vedoucímu pomoci vyhledat vhodné adepty do užšího vedení oddílu, podporuje systematickou práci na výchově rádců a budoucích nástupců vedoucího. Velkým přínosem může být jeho zapojení do přípravy či revize oddílového plánu činnosti. V oddíle může taky pomoci s hodnocením kvality, vyzdvihuje silné stránky oddílu a pomáhá s posilováním slabých stránek.

Na úrovni střediska se pravidelně setkává s jeho vedoucím a informuje ho o situaci v oddílech. Koordinuje sestavení výchovného plánu/koncepce střediska (přechody členů mezi oddíly, vyváženost věkových kategorií, dlouhodobé cíle a prostředky k jejich dosažení). Zavádí pravidelné výchovné části střediskových rad, na kterých je prostor na diskuzi o aktuálních výchovných tématech či problémech. Informuje o novinkách ve vzdělávání. Dále je přínosné, když podporuje/spoluorganizuje společné střediskové akce, konzultuje jejich program a výchovné cíle. Pak také zprostředkovává sdílení, komunikaci a spolupráci mezi oddíly a oddílovými vedoucími.

„Výchovný zpravodaj musí znát situaci, aby jeho práce byla dobrá. Je skvělé mít pohled zvenčí. Nebojím se někoho pustit do oddílu, vím, že to může přinést nový pohled a oddílu jako celku to pomůže.“

Kateřina Matysková – Kachnička, vedoucí oddílu, středisko Červený Kostelec

EXISTUJÍCÍ NÁSTROJE PRO VÝCHOVNÉ ZPRAVODAJE

- V sekci Křížovatky je část určená přímo pro výchovné zpravodaje, najdou zde mnoho potřebného pro výkon své funkce – bit.ly/vychovny-zpravodaj
- Metodika pro výchovné zpravodaje se postupně zveřejňuje na Křížovatce v sekci pro výchovné.
- E-mailová konference pro výchovné zpravodaje slouží k vzájemné komunikaci mezi výchovnými zpravodaji a jedná se také o přímý komunikační kanál mezi nimi a Ústředím – chceš se do ní přidat? Napiš na michal.bures@skaut.cz.
- Celostátní setkání výchovných zpravodajů – SeVýZ proběhlo v říjnu 2017.
- Výchovní zpravodajové se setkávají i na Helpdesku, kde jim patří jedna programová sekce. ✖

ONDŘEJ LETOCHA

Je členem SKABORu, na středisku dělá revizora a rodnému oddílu občas vaří na táboře. Je laborant, horal a motorkář.

Kdo je to rádce? A kdo je to rádkyně?

*Možná kdybych se zeptal
deseti z vás, dostal bych deset
různých odpovědí*

Pojďme si tedy zkusit odpovědět na pár otázek týkajících se rádců a rádkyň skautského věku, třeba nám to při práci s nimi pomůže.

JSOU RÁDCI ČI RÁDKYNĚ PRO ODDÍL DŮLEŽITÍ?

V tom se asi shodneme. Jsou. Jsou dokonce základním stavebním kamenem našeho oddílu. Jsou těmi, kdo v družině skautského věku tvoří program, kdo mluví za družinu a tak tvoří nebo určují většinu činnosti oddílu. Proto si zaslouží co nejvíc naší pozornosti.

JAK MAJÍ BÝT RÁDCI ČI RÁDKYNĚ STAŘÍ?

Na tom se všichni asi neshodneme. Někdo by možná poznamenal, že v dnešní době zaměřené na bezpečnost už snad ani nejde svěřit družinu čtrnáctiletému člověku. Jistě, pokud je rádci 17, 18 můžeme na něm nechat víc odpovědnosti. Bude mít víc zkušeností, možná bude mít už čekatelskou zkoušku, lépe se třeba vyzná v psychologickém profilu dětí. Ale bude jim opravdu lépe rozumět? Svěří se mu dvanáctiletý kluk nebo holka se vším jako svému kamarádovi? Bude ještě členem party, jedním z nich?

...skautská výchova se odehrává především v **malé, přírozené skupině vrstevníků...**

– stanovy Junáka –

MÁTE PATRONA ČI PATRONKU DRUŽINY?

O mladšího rádce či mladší rádkyni se určitě budeme muset víc starat. Svěřovat úkoly postupně, stavět se na schůzku, po ní probrat, co se povedlo, co udělat líp. Je pochopitelné, že u oddílu, který má víc družin nebo i věkových kategorií, nezvládne vůdce chodit na schůzky všech družin a každého rádce či rádkyni ze začátku trpělivě vést. Může využít některého odrostlého rádce či bývalou rádkyni, rovera či rangers jako patrona či patronku družiny. Ten nevede schůzku, program připravuje rádce či rádkyně. Ale může

→ se stavět na schůzku, zúčastnit se programu spolu s ostatními

- pomoci plánovat program, vést k přípravě kvalitní schůzky
- s rádcem vyhodnotit, co se jak daří, jak se kterým členem či členkou družiny pracovat
- pomoci s autoritou, zasáhnout ve chvíli ohrožení

Proto se nebojme svěřit rádcování třináctiletým a čtrnáctiletým klukům a holkám a v patnácti už myslet na to, že mají nejvyšší čas družinu předat. Když se o ně budeme starat, třeba s pomocí patronů, jistě to zvládnou.

CHCEŠ VÉST ODDÍL JAKO DROZD NEBO JAKO SOJKA?

Nebojme se svěřovat co nejvíce úkolů rádcům, delegovat odpovědnost. U každého úkolu, který jako vůdce oddílu přijímáme, se ptejme, jestli bychom jej nemohli delegovat dál.

Bratr Drozd, který vedl oddíl skautů, si mně často stěžoval: „Ale jak já mu to můžu svěřit, když se nedokáže postarat ani o tuto drobnost. Až dokáže, že je zodpovědný, svěřím mu i důležitější úkol.“ Ale tak to prostě nefunguje. Pokud nedáme klukům a holkám důvěru, neočekávejme projevy zodpovědnosti. Drozdovi oddíl šlapal pěkně, registrace v termínu, o většině věcí rozhodoval sám, tak to šlo lehce. Ale brzo jsem slyšel, že rádce na rady nebaví chodit, ptali se, k čemu tam jsou – Drozd začal mít problém s tím, kdo povede družiny.

Sojka, která vede oddíl Sýkorek, se rozhodla, že na to půjde jinak. Pro začátek si zvolila tři zásady: ♣ Předsevzala si, že už nikdy nezačne oddílovou radu větou: „Tak, co všechno musíme dneska udělat.“ A i jinak být prostě pozitivní. ♣ Ptát se a víc poslouchat než mluvit. ♣ Nechat rádkyně navrhnout řešení a nejlépe nechat je i řešení zvolit. Sice to trvá trochu déle a někdy zvítězí řešení, které se nakonec ukáže jako ne úplně nejlepší, ale tím, že o něm rozhodly holky samy, ochotněji napravují jeho následky. A podle Sojky to stojí za to.

JAK VZDĚLÁVÁTE RÁDCE A RÁDKYNĚ?

Mají vaši rádci a rádkyně absolvovaný rádcovský kurz nebo tábor? Znájí Žirafy, krajská setkání rádců a rádkyň? Kromě znalostí, dovedností a širších kompetencí, které tam získají, bude pro ně neméně důležité sdílení sounáležitosti se svým rádcovským údělem, zjistí, jak se to dělá jinde a načerpají do rádcování pořádnou dávku energie.

Neméně důležité je i vzdělávání v rámci oddílu, na oddílové radě nebo na rádcovské schůzce.

Taky je fajn, když dokážeme rádci poradit, kde může najít potřebné informace:

- Časopis Skaut (∞ casopisy.skaut.cz/skaut)
  - má pomoci rádcům a rádkyním s vedením družiny
- Rádcovník – mobilní aplikace s hrami od Miloše Zapletala
- Rádcovský zápisník – příručka pro vedení družiny
- Rádcovské kurzy (∞ kurzy.skauting.cz/radcovske-kurzy)

Na závěr bych už jen chtěl popřát Sojce, ať se jí její předsevzetí daří realizovat. Ani my nezapomínejme na důležitost komunikace a nepostradatelnost dobrých vztahů v oddíle a v oddílové radě. A zkusme si co nejčastěji uvědomovat, že náš přístup a nasazení je rozhodující pro to, jak budou k oddílu přistupovat ostatní a že naše nadšení je pro ně tou nejlepší motivací. ✖

JAN SCHOVÁNEK – GROSS
Student telekomunikačních technologií na VŠB-TUO, vedoucí koedukovaného oddílu v Suchdole nad Odrou.

MONIKA GAŇOVÁ – MÁŇA
Členka Odboru vlčat a světlušek, aktivní vedoucí světlušek a benjamínkové roje Lampyris Dobříš).

Nezapomínejme na slib a zákony

NEKONČÍCÍ VLČÁČKÁ HRA

Vlčáctví můžeme chápat jako velkou hru, která má svá pravidla. Jsou jimi vlčácký slib, zákon a heslo. Pokud chceme vzbudit v dětech zájem o vlčáctví, je důležité, aby těmto pravidlům porozuměli. Jak na to? Nejlépe prožitkem při běžné činnosti.

Jakmile skončí nějaká aktivita a je čas na zpětnou vazbu, zhodnoťme společně nejen aktivitu, ale i to, kdo se jak snažil, bojoval až do konce, nevzdal se a dostal prvnímu bodu vlčáckého zákona: **vlče se nepoddá samo sobě**. Pochvalme ty, kterým se dařilo a povzbudme ty, kterým něco nešlo.

Ve vlčácké smečce je vůdce „starší vlk“, kterého vlčata poslouchají. Ukázat vlčatům, že poslušnost se vyplácí i význam druhého bodu zákona **vlče se poddá staršímu vlku**, lze třeba pomocí příběhů či divadelních scének (Budulínek, Smolíček pacholíček, Knihy džunglí aj.), které si můžeme zahrát na schůzkách i výpravách.

TIP NA AKTIVITU:

Při nástupu před hrou stopněte vlčatům, jak dlouho jim trvalo, než všechna nastoupila a ztišila se. Ze začátku to může trvat, ale později se naučí neobírat se o čas, který mohou strávit hrou.

Vlčácký zákon je pro nás můstkem ke slibu. Body zákona vlčat vrcholí **poslušností smečce**, první části vlčáckého slibu. Přátelská atmosféra, kdy se každé vlče snaží být dobrým kamarádem ostatním bráškům ve smečce, to jsou cesty při **hledání nejvyšší Pravdy a Lásky**. Nechtějme po vlčatech, aby pochopila abstraktní významy Pravdy a Lásky a už vůbec ne té nejvyšší. Nápomocné nám mohou být opět příběhy a scénky a především náš osobní přístup a příklad, který dáváme svým chováním. Dobráček uvázaný na vlčáckém šátku je připomínkou **dobrého skutku**, který je ve vlčáckém slibu obsažen. Vlčata ale občas tápou a nevědí, jaké dobré skutky mohou vykonat. S tím jim musíme trošku pomoci.

TIP NA AKTIVITU:

Vyrobte si Truhlici dobrých skutků z kartónu nebo z překližky. Do truhlice ukládejte všechny vykonané dobré skutky. Na schůzkách ji občas otevřete a přečtete si jich pár pro inspiraci.

Vlčata ve slibu slibují, že se vynasnaží. Když se vlčeti něco nepovede, nevadí. Heslo vlčat mluví o snaze a nejlepších činech, které mohou vykonávat každý den. Povídejme si s vlčaty, ukazujme jim co povedlo a na čem mohou zapracovat. Práce se slibem, zákonem i heslem nikdy nekončí a je tak neodmyslitelnou součástí života smečky.

SVIŤME JAKO SVĚTLUŠKY

Zákon a slib nám dávají oporu v tom, jak se máme chovat, čeho chceme dosáhnout. I pro světlušky by se slib a zákon měly stát každodenní součástí, být jim oporou v životě a pomoci jim na jejich cestě. Jak toho ale docílit?

Základem je, aby světlušky těmto věcem rozuměly, přemýšlely o nich a znaly jejich význam. Vysvětlit jednotlivé body slibu a zákona nám mohou pomoci příběhy, scénky a divadla, ale třeba také obrázky ze Světýlka, kde je znázorněno chování dětí. Zapojte slib a zákon do celoroční činnosti, například při vyhodnocování docházky zhodnoťte, co se komu daří a co má zlepšit, na výletech a výpravách si udělejte chvílku na příběh, o kterém si popovídáte, do klubovny umístěte znění slibu a zákona. Při příchodu nováčků si společně zopakujte zákon světlušek spolu s dalšími pravidly chování šestky.

Slib je pro světlušky důležitým krokem. Buďte si opravdu jistí, že rozumějí všemu, co slibují. Pomozte jim s pochopením jednotlivých bodů slibu. Před slibem by měla probíhat tzv. příprava na slib, ta probíhá po celou dobu, po kterou je světluška v šestce. Během této doby si se světluškou několikrát popovídejte o významu slibu a o tom co konkrétně pro ni samotnou znamená hledat Pravdu a Lásku, co znamená vlast a jak ona sama může být prospěšná svému okolí a zachovávat zákon světlušek. Dejte jí konkrétní nápady a rady na to, co může dělat (co může dělat teď hned a co až bude starší), aby slib splnila. Zdůrazněte, že slibuje svou snahu o naplnění slibu. Připusťte tedy, že je možné chybovat, a následně se ze svých nezdarů poučit.

Slibem to ale nekončí. Za nějaký čas se se světluškou vraťte ke slibu, k tomu, co slíbila a zhodnoťte, jak se jí daří to plnit. Povzbudte jí v její snaze a opět dejte konkrétní nápady ohledně toho, co může dělat. Udělejte z toho příjemné popovídání, které pravidelně opakuje.

S tím vším nám může pomoci i jednoduché heslo světlušek „Pamatuj!“. Světlušky mají pamatovat na zákon, slib a mnoho dalších věcí, ale hlavně na své světýlko, aby dobře svítily – šířily radost a dobro kolem sebe. Pokud na to budou myslet, tak budou myslet i na zákon a slib. Připomínejte jim jejich heslo, třeba i tím, že každá bude mít svou lucerničku, o kterou se má starat. Povídejte si, kreslete, komu jste pomohly, co dobrého jste udělaly. Zapojte lucerničky a svícení do rituálů schůzek i roje jako celku. Pomozte světlušcům v pochopení slov slibu, zákona a hesla a buďte jim oporou v jejich snaze o jejich naplnění. ✖

Do čeho se pustit v příštích měsících?

Sestavila Suri.

Náměty na program

Přespání na sněhu

Jaro už nám klepe na dveře, proč tedy nevyužít poslední zimní chvilky s oddílem. Skvělým námětem pro otužilce je přespání pod širým nebem.

Výroba smrtek

Výroba smrtek neboli mařen je součástí tradice „vynášení zimy“. Co takhle vyrobit v družinách či s oddílem smrtku a společně ji hodit v rámci vítání jara do ohně?

Společný bazén

V takovém nevyzpytatelném počasí není špatné si místo jedné schůzky zajít na bazén. Pokud ho máte někde poblíž, neváhejte a využijte toho.

Malování kraslic a výroba pomlázek

Příchod jara s sebou nesou i svátky zmrtvýchvstání Ježíše Krista neboli Velikonoce. Nemáte chuť na schůzce namalovat pár kraslic a zpestřit si ji tak? Hoši se mohou namísto malování zaplést do pletení pomlázek.

Družinový herbář

V tomto období začínají pučet první rostliny a země se nám pomalu plní barvami jarního kvítí. Co takhle udělat si vícedenní projekt ve formě společného herbáře? Anebo jen tak vyrážet poznávat rostliny? Jako pomocník vám může být článek na straně 30 o příručkách k poznávání přírody.

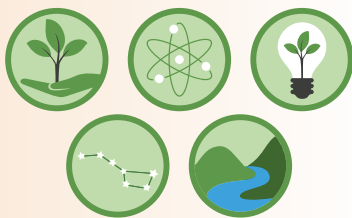
Práce s rádci – rádcovský zápisník

Nesmíme zapomenout i na důležitou práci s rádci, kteří vychovávají mladší členy Junáka. Jako pomoc pro rádce může být rádcovský zápisník, který můžete aktuálně koupit na obchod.skaut.cz.

Tip na odborku

Přírodovědné odborky

Pomalou se blíží jaro a rádi bychom vám představili odborky z přírodovědné oblasti. Protože se vše kolem nás bude probouzet ze zimního spánku, stojí za zmínku určitě odborka Chovatel a pěstitel/Chovatelka a pěstitelka. Můžete zapojit do vaší pěstitelské či chovatelské vášně celou družinu nebo oddíl a seznámit je například s historií různých rostlin/plemen vašich mazlíčků, způsobem pěstování daných rostlin/chování zvířat. Zřídte si například záhonek s bylinkami či zeleninou a sřežte ho po celou dobu až do sklizně. Pozorujte, z jaké rostliny byly vyšlechtěny vámi vybrané rostliny, jak poznáte nemoci rostlin a jak jim předejete. Uvidíte, že to bude zajímavá činnost pro celou družinu či oddíl a můžete díky tomu najít třeba novou zálibu.

K dispozici jsou i jiné odborky z této kategorie jako třeba Ekolog/Ekoložka, Hvězdář/Hvězdářka, Přírodovědec/Přírodovědkyně, Krajinář/Krajinářka či třeba Zelený Edison/Zelená Edisonka. Nabídka je bohatá a nabízí novými výzvami, takže si z ní vybere každý.

Také nesmíme zapomenout, že právě probíhá vytváření a úprava jednotlivých odborek pro mladší členy (světlušky a vlčata). Pokud máte zájem komentovat jednotlivé úpravy, ozvěte se odboru vlčat a světlušek.

Zajímavé projekty

Společně proti leukémii!

Sbírka „Společně proti leukémii!“, kterou pořádá Junák – český skaut a Nadace pro transplantace kostní dřeně, se uskuteční v termínu 8. a 10. června. Už teď je vhodná chvíle začít událost plánovat. Roverské kmeny, oddíly či družiny stráví den na benzinových pumpách, kde umývají auta a řidiči přispívají peníze, které putují na konto Nadace pro transplantace kostní dřeně, aby sloužily k rozšiřování Českého národního registru dárců kostní dřeně. Cílem sbírky je pomoci lidem postiženým leukémií a dalšími nemocemi krvetvorby. Více na skaut.cz/protileukemii.

Pomozte dětem

Projekt Pomozte dětem je založen na principu solidarity a dárcovství a probíhá celoročně. V porovnání s dalšími charitativními projekty poskytuje nejširší podporu ohroženým a znevýhodněným dětem v České republice. Peníze jsou distribuovány do všech regionů ČR. A jak můžete přispět vy? Zaregistrujte se a spolu s dětmi v oddíle nebo na úrovni družin můžete vyrábět různá kuřátka a posléze je dávat každému, kdo přispěje. Více na pomoztedetem.cz.

Skautský dobrý skutek

Jde o hlavní dobročinný projekt Junáka – českého skauta. Skautský dobrý skutek umožňuje družinám, oddílům, střediskům a dalším udělat něco pro své vlastní okolí. Stačí vymyslet a naplánovat projekt, který zrealizujete pod záštitou Skautského dobrého skutku, ať už půjde o program pro seniory nebo třeba opravu lavičky v nedalekém parku. Podstatný je zde nejen vlastní přínos něčemu dobrému, ale též výchovný efekt, který takový skutek zanechá v zapojených účastnících. Letošní Skautský dobrý skutek probíhá v období 20. dubna až 20. května, můžete tak začít plánovat. Dělejte svět lepším. Více na bit.ly/225FhtO.

Skautský Borec

Dvouměsíční individuální akce, v níž se plní všeobecné úkoly, za které sbíráte body, probíhá po celý březen a duben. První tři místa vyhrávají cenu. Více na borec.skauting.cz.

SKAUTSKÝ
DOBRÝ
SKUTEK

POMOZTE
DĚTEM

IVANČENA

SKAUTSKÝ
BOREČ

Kalendář akcí

Africa Scout Day

13. března 2018

Afričtí skauti slaví každoročně svůj den. Připojte se k nim? Více na [facebook.com/mezinarnodniskauting](https://www.facebook.com/mezinarnodniskauting).

Soutěž v ježdění tramvají

5. dubna 2018

Závod probíhá v Brně pod názvem Šalinění, v Praze se jmenuje Pražská lítačka. Tuto taktickou hru, určenou široké veřejnosti, pořádá Srdužení přátel Jaroslava Foglara jako vzpomínku na tohoto skautského vůdce a spisovatele, který měl tramvaje moc rád a zajímal se o ně. Více na [salineni.spjf.cz](https://www.salineni.spjf.cz) nebo [litacka.spjf.cz](https://www.litacka.spjf.cz).

Sraz vodních skautů

6. – 8. dubna

Sraz vodních skautů je příležitost inspirovat se a něco nového se naučit na vodě a ve vodáckém prostředí. Využijte ji i vy! Informace najdete na [vodni.skauting.cz/sraz-vs-usk](https://www.vodni.skauting.cz/sraz-vs-usk).

Scoutathon

20. – 22. dubna 2018

Víkendová akce, kde se na základě skupinové kreativity rozpracují návrhy na řešení některých problémů v Junáku. Více na [scoutathon.skauting.cz](https://www.scoutathon.skauting.cz).

Ivančena

21. dubna 2018

Každoroční výšlap na mohylu Ivančena, která se nachází pod Lysou horou, jako vzpomínka na padlé skauty za 2. světové války. Přispějte každý svým kamenem do mohyly a uctěte památku skautům. Více na: [ivancena.cz](https://www.ivancena.cz).

Historický víkendový seminář

11. – 13. května 2018

Víkendový seminář, během kterého si společně zavzpomínáte na klíčové okamžiky české a skautské historie. Akce se uskuteční v hájence Orlovy u Lipnice nad Sázavou, kde český skauting vznikl. Můžete se těšit na diskuze, filmy, simulace, aktivity, pamětníky a mnoho dalšího. Více na [protos.skauting.cz](https://www.protos.skauting.cz).

Články, které by se právě mohly hodit

■ **Ven do přírody** – blíží se jaro, co takhle sáhnout po loňském čísle věnovaném přírodě? Průvodce výchovou k přírodě od benjamínků po rovery si o to přímo říká, doplněný je širokým výběrem tipů na aktivity v terénu. (Skauting, únor 2017)

■ **Tábor v klidu** – zde se můžete dočíst, jak lehce naplánovat tábor a na co byste neměli při přípravě zapomenout (Skauting, únor 2014).

■ **Vítání jara** – v dnešní době už naše životy mnohem méně než dříve tepou rytmem přírody. Tento článek sdílí další nápady na to, jak můžeme probouzející se jarní přírodu přivítat s oddílem (Skauting, únor 2017).

■ **Výpravy za mechy** – s jarem se ke skrytému, ale o to zajímavějšímu životu probouzejí také mechy. Jak je s dětmi vyrazit prozkoumat, se dočtete v témže čísle (Skauting, únor 2017).

Úkoly a tipy

Pro vedoucí oddílů:

- Připomeňte svým členům oddílu, že brzy skončí přihlašování na kurzy, tak ať neváhají a zaregistrují se. Zvlášť ti, kteří by se měli v příštím roce ujmout role, pro kterou určitý kurz potřebují.
- Do konce března nezapomeňte dokončit hodnocení kvality ve SkautiSu.
- Nezapomeňte se s oddílem zapojit do největší dobročinné akce Junáka: Skautský dobrý skutek 2018 už otevřel přihlašování.

Úkoly a tipy pro vedoucí středisek najdete ve Střediskovém kalendáři na Křižovatce. Více na bit.ly/2DVSQZC.

Hry pro lepší fyzickou kondici

Dochází vám hry pro méně obvyklé situace? Inspiro vždy několik takových přinese. Začalo jaro a příroda se probouzí. Probudme tedy k pohybu i svá těla

Sestavil Taffy.

Jak určitě víš, nedílnou součástí skautské výchovy je i zdokonalování fyzické kondice. Ale víš skutečně jak na to? Většinou se tato otázka odbývá slovy: „Chodíme do přírody a hrajeme hry, takže fyzickou kondici rozvíjíme automaticky.“ Ale to je, jako bys tvrdil, že rozdělávat oheň se skauti učit nemusi, protože to dostatečně procvičují vařením na plynovém sporáku. Dnešní náměty na hry a soutěže jsou ukázkou možných odpovědí jak fyzickou skutečně aktivně trénovat. Nezapomínej na vhodné oblečení a obutí a na rozcvičku před fyzickými výkony.

DOTKNI SE MÍČEK

Rozděl hráče do dvojic. Jeden z dvojice stojí a drží v ruce míč nebo jiný vhodný předmět. Druhý před ním dřepí zády k němu, ruce má dlaněmi položené na zemi. Stojící hráč drží stále míč oběma rukama pokaždé v jiné poloze (u kolen, nad hlavou, vpravo, vlevo, ...). Na znamení se dřepící zvedne, otočí a co nejrychleji musí zjistit, kde je míč a dotknout se ho.

Můžeš měřit čas potřebný k dotknutí se míče, ale děti tato hra bude bavit i bez určování vítěze.

Rozvíjí: nervosvalovou koordinaci, prostorovou orientaci, obratnost, výbušnou sílu nohou.

BĚH PŘES ÚZEMÍ

Vytyč území, přes které musí hráč přeběhnout, zatímco ostatní se mu v tom snaží zabránit. Je jím pruh široký asi 10 metrů a dlouhý podle počtu bránících členů. Jeho délka je rozdělena na přibližně desetimetrové úseky. Pokud hráč proběhne celé území, aniž by ho někdo zastavil a složil na zem, vyhrál. Další pořadí je určeno počtem úseků, přes které se dostane.

V každém úseku smí být jen jeden bránící hráč. Pokud mají bránící hráči příliš velkou převahu, mohou běžet dva hráči současně. Přesná pravidla pro zastavení běžícího hráče a jeho vyřazení ze hry stanov podle schopností a vlastností hráčů s ohledem na riziko zranění.

Rozvíjí: obratnost, sílu, vytrvalost, běh.

PŘEKÁŽKOVÁ DRÁHA

V dostatečně hustém porostu natáhni mezi dva stromy provaz. Další provazy natáhni podobně v co nejkratším odstupu. Vytvoří se tak dráha, kterou každý co nejrychleji absolvuje tak, že provazy střídavě přelézá a podlězá. Provažů se nesmí dotknout pod penalizací trestnými sekundami popř. novým startem.

Rozvíjí: obratnost.

ČÍSAŘOVA NOVÁ LATRÍNA

Po vzoru Andersena vyzkoušej, jak dlouho hráči vydrží sedět na „neviditelné“ latríně bez pohnutí. Jen cvičně – projímadlo netřeba. Ve stejný čas všichni „usednou“ tak, že se celou plochou zadí opírají o zeď, nohy mají pevně na zemi, lýtka visle, kolena v pravém úhlu, stehna vodorovně tak, aby s trupem opět svírala pravý úhel. Kdo se pohne jako poslední, vyhrál a stává se latrínovým císařem. Pro zpestření a vyšší tréninkový účinek popřípadě mohou v předpažení držet (neviditelnou) ruličku toaletního papíru.

Rozvíjí: statickou sílu nohou, popřípadě rukou.

BOJ O TYČ

Dvě družstva se postaví na vzdálenost předpažení proti sobě tak, aby přímo naproti stáli hráči přibližně stejné výšky. Všichni nadhmatem (nebo všichni podhmatem) uchopí pevnou tyč ve výši ramen, a to střídavě – tyč nesmí držet dvě ruce z jednoho týmu vedle sebe.

Na povel se obě družstva snaží tyč přitáhnout k sobě (nebo odtlačit od sebe), aniž by se kdokoliv pohnul ze svého místa. Tyč musí být opravdu pevná, jinak hrozí nebezpečí úrazu.

Rozvíjí: statickou sílu rukou a celého těla, rovnováhu.

LAKROS BEZ LAKROSEK

Dvě družstva se snaží házením a přihráváním dopravit tenisový míček do soupeřovy branky. S míčkem smí hráč

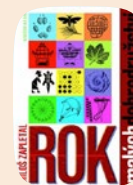
urazit nejvýše tři kroky, pak musí během jedné sekundy nahrát nebo střílet na branku. Přihrávat se může jen dozadu nebo na stejné úrovni. Nikdy tedy přihrávku nesmí zachytit spoluhráč, který je soupeřově brance blíže než přihrávající. Při hře nedochází k fyzickému kontaktu hráčů, míček lze získat jen během přihrávek protihráčů (nebo jako trest za porušení pravidel). Na útok má každé družstvo omezený čas. To znamená, že od získání míčku musí například do třiceti sekund vystřelit na soupeřovu bránu. Nebo si může maximálně desetkrát přihrát a pak musí vystřelit. Hraje se dvakrát 10–15 minut podle kondice hráčů.

Rozvíjí: nervosvalovou koordinaci, obratnost, rychlost, vytrvalost, prostorovou orientaci.

VODNÍ POLOPÓLO

Dvě družstva v bazénu se snaží dopravit plovoucí míček do soupeřovy branky tvořené vymezenou oblastí na břehu nebo nějakým předmětem přímo ve vodě. Míček do branky hráči buď vhodí, vloží nebo předmět představující branku zasáhnou. Vhodnou variantu zvol podle situace a kondice hráčů. S míčkem se hráči nepohybují, jen si přihrávají. Hráč musí míček nahrát jinému ihned poté, co se míčku zmocní (do jedné sekundy). K fyzickému kontaktu mezi hráči nedochází, ukořistit míček lze při přihrávkách. Podle kondice hráčů zvol hloubku vody, zda dosáhnou na dno, nebo ne. Stejným způsobem nastav délku a počet hracích částí („poločasů“).

Rozvíjí: statickou i dynamickou sílu celého těla, prostorovou orientaci, vytrvalost, plavání.

Rok malých dobrodružství (Miloš Zápletal, Knihní klub, 2009) – knížka plná tipů na smysluplné trávení volného času přináší na každý

měsíc i trojboj zdatnosti obsahující cvičení na rozvoj rychlosti, síly, obratnosti nebo vytrvalosti. ✕

Zanech nám svůj názor
na toto číslo časopisu!

bit.ly/2DaT5jZ

CESTA ZA KRÁLEM TROLLŮ

V KINECH OD 15. BŘEZNA

nakladatelství pro volný čas dětí

mravenec

Masarova 11, 628 00 Brno
e-mail: mravenec@mravenec.cz
tel.: 515 540 669

PRO RÁDCE • ROVERY VEDOUcí ODDÍLŮ, STŘEDISEK I TÁBORŮ

Staňte se indiány, piráty, námořníky, rytíři, kovboji, cestovateli či dobrodruhy!

Celotáborové a ETAPOVÉ HRY

Vydejte se na divoký západ, na cestu časem, kolem světa nebo do pohádkové země kouzel

Vše potřebné pro vás
TÁBOR, SCHŮZKU I VÝPRAVU

zimní přírodní sportovní **Stovky DIPLOMŮ** umělecké barevných i černobílých turistické táborové k celotáborovým hrám

TÁBORNÍKŮV ROK • Pod modrou oblohou

Vhodné i jako ceny pro děti i rádce
Zkušenosti a nápady z tábornické činnosti

HRNÍČKY plné HER
do klubovny, přírody, města i k etapovým hrám

Dřevěné i kovové
MEDAILE

DESKOVÉ a společenské HRY

+ DALŠÍ POMŮCKY PRO HRY A TÁBOROVOU ČINNOST
buzoly, stopky, ringokroužky, uzlovačky, kostky, rébusy, vystřihovánky ...

Pojďte si hrát s námi!

+ KATALOG
TURISTICKÉHO UBYTOVÁNÍ

Nabízíme množstevní
slevy až 7,5%

Objednejte ještě dnes na **WWW.MRAVENEC.CZ**

GRIZZLY, STANY TŘETÍHO TISÍCILETÍ

Grizzly je česká firma s výrobou v Pardubicích, která prostřednictvím svého e-shopu www.tabornickepotreby.cz dodává svým zákazníkům zboží už po osm let a každým rokem počet spokojených zákazníků stoupá.

Firma vyrábí vybavení do přírody, například stany. Ty jsou vyráběny podle starých tradic, avšak novodobou technologií. Jejich kouzlo je v použitém materiálu, který tyto staré tradice částečně boří, ale bez dopadů na nocležníka

Bavlněné stany mají řadu nevýhod. Jednou z těch hlavních je jejich krátká životnost. V dnešní době vyráběné bavlněné tkaniny mají životnost v řádu pár let. Navíc mají složitou údržbu a jsou náročné na skladování. Asi každý z majitelů bavlněného stanu dobře ví, že po pouhé jedné sezóně, nedostatečném vysušení a špatném uskladnění stan zplesniví, což má za následek sníženou pevnost a funkčnost materiálu. Polyesterové stany Grizzly svými vlastnostmi tyto problémy zcela eliminují. Plíseň totiž nerozkládá vlákna polyesteru a tím pádem nedochází k jeho degradaci. Samotná polyesterová tkanina je ještě o 25 % masivnější a díky tomuto faktu jsou naše stany téměř nezničitelné.

Dalším problémem bavlněných stanů je srážení tkaniny o přibližně 5 %. Naše polyesterové stany se nesrážejí a je možné je šít skoro na přesný rozměr. Generace za generací táborníků si předávají zákaz „Nesahejte na tu plachtu, když je mokrá!“, ale tomu je se stany Grizzly konec. Na mokré polyesterové stany můžete libovolně malovat prstem, fixem nebo rtěnkou... jednoduše čímkoliv a i přesto nikdy neztratí na kvalitě nepropustnosti. Polyesterová vlákna do sebe nenatahují vlhkost, tak jako bavlněná, proto je jejich sušení výrazně rychlejší. Čištění stanů je jednoduché. Stačí vzít kartáček a vodu s mýdlem a nečistoty jednoduše odstranit. Tkanina zůstane i nadále vodě 100% nepropustná.

Polyesterové stany Grizzly vycházejí s klasickými bavlněnými cenově srovnatelně. Jsou vyráběny ve všech barevných odstínech, počínaje bílou či béžovou, přes hnědou, khaki nebo černou až po třeba růžovou. Když potřebuje o 5 cm větší nebo vyšší, není to pro nás žádný problém. Pokud by někdo i přesto chtěl bavlněné, je možné si v našem portfoliu vybrat ze dvou variant a to 320 nebo 440 g/m².

Ke stanům s podsadou vyrábíme i podsady ze smrkových prken, spojených perem a drážkou, konstrukce těchto podsad je jedinečná a vyráběna tak precizně, že jakákoliv bočnice lze napasovat na jakékoliv čelo či záda, takže už nemusíte řešit, který díl ke kterému patří.

Naši výrobu neustále rozšiřujeme a to dle přání zákazníků. Pokud zákazník potřebuje vlastní stříh nebo jen náhradní plachtu na hangár, bez problémů navrheme, ušijeme.